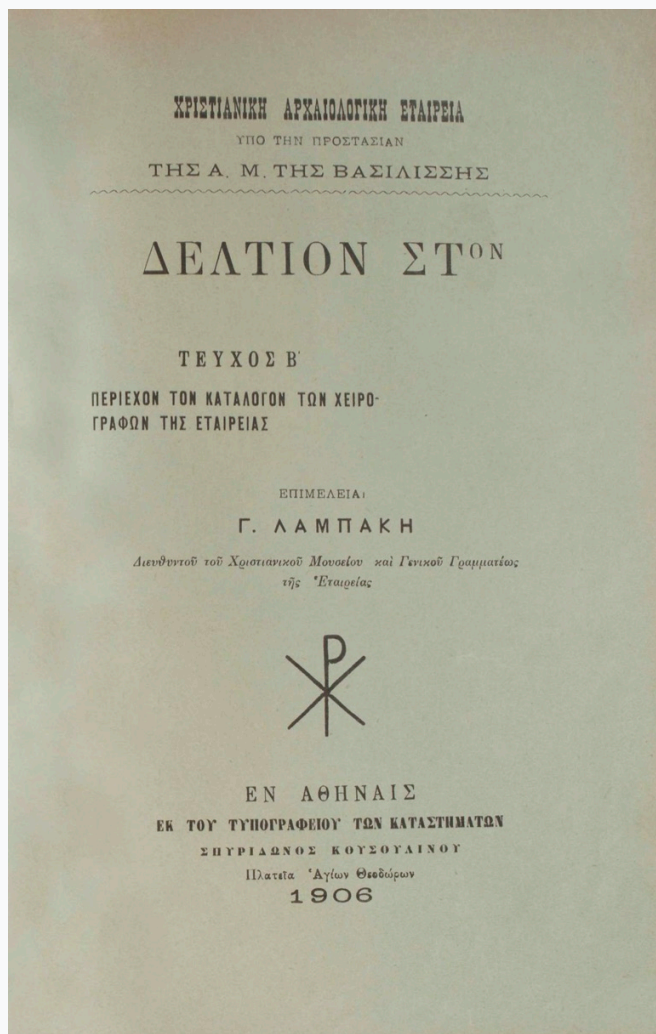

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 6, Αρ. 2 (1906)

Δελτίον ΧΑΕ 6 (1906), Τεύχος β', Περίοδος Α'

Κατάλογος των χειρογράφων κωδίκων της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας Αθηνών. Επίμετρον

Νίκος Α. ΒΕΗΣ

doi: [10.12681/dchae.1615](https://doi.org/10.12681/dchae.1615)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΒΕΗΣ Ν. Α. (2013). Κατάλογος των χειρογράφων κωδίκων της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας Αθηνών. Επίμετρον. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 6(2), 49–120. <https://doi.org/10.12681/dchae.1615>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Κατάλογος των χειρογράφων κωδίκων της
Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας Αθηνών.
Επίμετρον

Νίκος ΒΕΗΣ

Δελτίον ΧΑΕ 6 (1906), Τεύχος β', Περίοδος Α' • Σελ. 49-120

ΑΘΗΝΑ 1906

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΑΘΗΝΩΝ

Μεταξὺ τῶν ἄλλων πολυτίμων διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τέχνην ἀντικειμένων, ἅτινα ἡ Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία Ἀθηνῶν ἐν τῇ ἐθνικωτάτῃ καὶ ζηλωτῇ αὐτῆς δράσει περισυνήγαγε καὶ διέσωσε, συγκαταλέγονται καὶ ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν χειρόγραφοι κώδικες, τῶν ὁποίων παρέχομεν κατωτέρω τὴν ἐπισημονικὴν ἀναγραφὴν.

Τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ἐπεχειρήσαμεν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1902, συνεπληρώσαμεν δὲ καὶ ἐπεθεωρήσαμεν κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ ἐπιόντος ἔτους ἀκολουθήσαντες ἐν τῇ διατάξει καὶ καταγραφῇ τῶν κωδικῶν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ σύστημα, καθ' ὃ ἐξεδώκαμεν ἤδη τὸν κατάλογον τῶν χειρογράφων τῆς ἐν τῷ δήμῳ Θεραπυῶν τῆς Λακεδαιμόνος μονῆς τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα. Ἀκέφαλον δὴλον οὐκ ἔχοντα τὸ τέλος, ἐλλιπῆ τὸν ἀπεστερημένον τινῶν ἐν τῷ μέσῳ φύλλον καὶ ἀτελεῆ τὸν μὴ τελειωθέντα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βιβλιογράφου. Διὰ γραμμάτων παχέων ἐδήλωσα ἐν τῷ καταλόγῳ τὰ ἑνόματα τῶν συγγραφέων. Ἐν εἰσαγωγικοῖς περιελήφθησαν ἐπιγραφαὶ συγγραφῶν ἢ κεφάλαια αὐτῶν αὐτολεξεὶ ἐκ τῶν

κωδίκων αντιγραφόμενα. Διὰ γραμμάτων δὲ ἡμπαχέων ἐξεδούθησαν (Εἰς τις τοὺς παρόντας ἀντιγράψει κανόνας) σημειώματα ἢ ἄλλα χωρία ἐκ τῶν κωδίκων παραλαμβανόμενα ὡς ἐν αὐτοῖς ἔχουσι, δηλονότι μετὰ τῶν ἀνορθογραφιῶν, σίξεως αὐτῶν κλπ. κλπ. Ἀποσιωπητικὰ σημεῖα μετεχειρίσθη ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς δήλωσιν παραλείψεως μέρους τοῦ κειμένου τῶν κωδίκων κροθέντος περιτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς δήλωσιν τῆς ἐν ἀρχῇ κωδίκων ἀκεφάλων ἢ ἐν τέλει κωδίκων κολοβῶν ἐκ τοῦ κώδικος ἀπουσίας τῶν προηγουμένων ἢ ἐπομένων οὕτως: ("Αρχ.) . . . ἄνδρες ἡμεῖς καὶ πκυσώμεθα (Τελ.) . . . εἶδε δτι Ἰ(ησοῦ)ν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε καὶ . . .

Ἐντὸς ὀρθογωνίων ἀγκυλῶν [], ἐνέκλεισα λέξεις ἢ καὶ γράμματα προσθεῖα εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ἢ εἰς τὸ κείμενον τῶν κωδίκων, ἐντὸς δὲ ὀξυγωνίων τὸ σχῆμα <> ἐνέκλεισα τὰ διαγεγραμμένα ἐν τῷ κώδικι καὶ ἐντὸς παρενθέσεων () ἐσημείωσα τὰς ἐπιμήσεις καὶ τὰς βραχυγραφίας. Διὰ συνεχῶν καθέτων γραμμῶν |||/| δηλοῦνται τὰ ἀπεξεσμένα ἐν τῷ κώδικι, διὰ συνεχῶν δὲ γραμμῶν — — — — τὰ ἐλλείποντα σχισθέντος τοῦ ἐφ' οὗ ἦσαν γεγραμμένα χάρτου. Τὰ ἐκ τῶν κωδίκων ἀντιγραφόμενα σημειώματα ἐχώρισα καὶ κατὰ στίχους διὰ μιᾶς καθέτου γραμμῆς | , ὡς ἐν τοῖς χειρογράφοις ἔχουσι. Δυστυχῶς δὲ καὶ πάλιν πρέπει νὰ ζητήσω τὴν ἐπιείκειαν τῶν μελλόντων νὰ μεταχειρισθῶσι τὸν πιρόντα κατάλογον διότι πολλάκις δὲν κατόρθωσα διὰ τῶν τυπογραφικῶν μέσων, τὰ ὁποῖα διέθετον, νὰ ποδώσω πιστῶς τοὺς διαφόρους παλαιογραφικοὺς τύπους καὶ τὰ συμπλήματα τὰ ἀπαντῶντα ἐν τοῖς σημειώμασι τῆς κατωτέρω ἀναγραφῆς (1)

Σημειωτέον δὲ ὅτι πλὴν τῶν ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ χειρογράφων κωδίκων κέκτηται ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐταιρεία καὶ ἰκανὰ ποικίλου περιεχομένου ἔγγραφα, ὧν τὴν ἀναγραφὴν θὰ δημοσιεύσω ἐν προσεχεῖ Δελτίῳ αὐτῆς.

(1) Πρὸς βλ. Νίκου Ἀ. Βέν: Κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ μονῆς τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα. [Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος Παρθνασοῦ Η' ἔτους]. Ἐν Ἀθήναις 1904 σ. 3 κ. ἔ.

Ἀναγκαῖον πρὸς τοῦτοις θεωρῶ νὰ δηλώσω πρὸς ὀδηγίαν τοῦ ἐπιευξομένου ὅτι ὁ ἄνωθεν ἐκάστων κώδικος ἐντὸς ὀρθογωνίων ἀγκυλῶν λεπτὸς τὸν τύπον ἀριθμὸς εἶναι ὁ ὑφ' ὃν τὸ χειρόγραφον τέταται ἐν τῷ γενικῷ εὐρετηρίῳ τῆς Ἑταιρείας. Καὶ ἐπὶ τέλους θεωρῶ καθήκόν μου νὰ ἐκφράσω καὶ ἐπιτεῦθεν τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας εἰς τὸν κ. **Γεώργιον Λαμπάκην**, διευθυντὴν τοῦ Χριστιανικοῦ Μουσείου καὶ ὑφηγητὴν τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, μεγάλως ἀληθῶς συντελέσαντα εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ μετὰ χεῖρας καταλόγου.

Ἀθήνησι τῆ 14 Φεβρουαρίου 1904.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

Περγαμηνή. Διαστ. 0,175 × 0,137. Αἰὼν XII. Φ. 359.

Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων.

A' (φ. 5^a) Τὸ κατὰ Ματθαῖον.

B' (φ. 109^a) Τὸ κατὰ Μάρκον.

I' (φ. 176^a) Τὸ κατὰ Λουκᾶν.

A' (φ. 277^a) Τὸ κατὰ Ἰωάννην.

^ε Ἐκάστον τῶν εὐαγγελίων προτάσσειται ἡ ὑπόθεσις καὶ ὁ πῖναξ τῶν κεφαλαίων.

³ Ἀπὸ τοῦ φ. 351^a ἄρχεται : «Συναξάριον σὺν Θεῷ τῶν εὐαγγελίων τοῦ ὅλου χρόνου· τῶν τε καθ' ἡμέραν ἀναγνωσκομένων καὶ τοῦ μηνολογίου· τῶν ἑορτῶν, τῶν σαββατοζουριακῶν τῆς τεσσαρακοστῆς· τῶν τε μεγάλων ἑορτῶν καὶ τῶν ἑωθινῶν».

^ε Ἐκάστη ὄψις τῶν φύλλον περιέχει κατὰ μέσον ὄρον στίχους δέκα καὶ ὀκτώ, τὸ δὲ πάχος τοῦ σώματος ἐκάστον τῶν γραμμῶν εἶναι συνήθως τρία χιλιοστά.

Κοσμεῖται ὁ κῶδιξ διὰ τῶν εἰκόνων τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν (φ. 4³, 108³, 175³, 276³) καὶ δι' ἐπιτίλων ἐν φ. 1³, 2^a, 5^a, 106^a, 109^a, 171³, 174^a, 176^a, 274^a, 275³, 277^a, 351^a. Εἶναι δὲ αἱ εἰκόνες τῶν Εὐαγγελιστῶν ὀλοσέλιδοι μετὰ τέχνης ἐξευρασμένοι ἐν βάνθι χρυσοβαφεῖ πρὸς προφύλαξιν δὲ αὐτῶν ἐτέθησαν ἐν τῷ κῶδικι ὀλοσηρικὰ λεπτοφνᾶ καλύμματα, ἐπιφανῆ δείγματα τῆς περὶ τὴν μεταξοπλοκίαν τέχνης τῶν Βυζαντινῶν, χρώματος δὲ ῥοδίνου, ἐξηρημημένον τανῦν, ἐνῶ συνήθως τὰ τοιαῦτα καλύμματα ἔχουσι πράσινον χρῶμα.

Τὰ φ. 4^a, 108^a, 175^a, 276^a παρέμειναν ἄγραφα. Μειαξὺν δὲ τῶν φ. 208 καὶ 209 ἀπεσπᾶσθη τετράδιον ὀκτάφυλλον περιέχον κείμενον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν (ἀπὸ τοῦ κεφ. II' 2 μέχρι τοῦ Θ' 22).

^ε Ἡ στάχσις τοῦ κῶδικος εἶναι παλαιὰ ἐκ ξυλίων πινακίδων, ἐφ' ὧν ἦσαν προσηλωμένοι εἰκόνες καὶ ἄλλα κοσμήματα ἐνεπίγραφα ἐξ ὀρειχάλκου λεπτοῦ. Τὰ νῦν μόνον ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ τέλος

τοῦ κώδικος πινακίδος σφύζεται τοιαύτη εἰκὼν τῆς Σταυρώσεως.
Ἐπίσης ὁ κῶδιξ σφύζει καὶ πόρπην ὀλοσηρικὴν πρασίνου χρώματος
καὶ θηλυκωτῆρας μεταλλικούς (*).

2 [557]

Περγαμηνή. Διαστ. 0,13 X 0,165. Αἰὼν XII. Φ. 259.)

Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων.

A' (φ. 12^a) Τὸ κατὰ Ματθαῖον.

B' (φ. 83^a) Τὸ κατὰ Μάρκον.

Ἀκέφαλον.

Γ' (φ. 122^a) Τὸ κατὰ Λουκᾶν.

Εἶναι ἑλλιπές.

Δ' (φ. 195^a) Τὸ κατὰ Ἰωάννην.

Ἀκέφαλον.

Ἐκάστου Εὐαγγελίου προτάσσεται ὁ πίναξ τῶν κεφαλαίων.

Τῶν Εὐαγγελίων δὲ καθ' ὅλον προτάσσονται τάδε :

1 (φ. 3^a) **Εὐσεθείου** ἐπιστολὴ πρὸς Καρπιανόν.

Εἶναι ἄτελής.

2 (φ. 4^β) Ἐννέα κανόνες τῆς συμφωνίας τῶν Εὐαγγελιστῶν.

3 (φ. 8^β) «Εἰδησις τῶν Εὐαγγελίων τῶν Ἁγίων Παθῶν»

εἶσιν δὲ καθερμηνευμένα καθὼς εἰς τοὺς Εὐαγγελιστάς».

Ἡ εἰδησις αὕτη ἔχει γραφῆ ὑπὸ χειρὸς μεταγενεστέρας, τοῦ
XV ἢ XVI αἰῶνος.

Ἐν φ. 257^a κ. ε. ἔχει γραφῆ ἡ ἀρχὴ τῆς πρὸς Φιλιππησίους
ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου μέχρι τοῦ: καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται
μεθ' ἡμῶν καὶ πάντες ἐλάβετε . . . .

Ὁ κῶδιξ κοσμεῖται διὰ τῶν εἰκόνων τοῦ Ματθαίου (φ. 11^β),
τοῦ Μάρκου (φ. 80^β) καὶ Ἰωάννου (φ. 194^β) μετριωτάτης

(*) Περὶ τῆς προελεύσεως τοῦ Εὐαγγελίου ἰδὲ Δελτίον Β' τῆς Χριστιανικῆς
Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας (Ἐν Ἀθήναις 1894) σ. 3 καὶ 154.

τέχνης. Ἔτι δὲ διὰ καλλιτεχνικῆς εἰκότος τοῦ Ναζωραίου (φ. 256^δ), ἣς μόνον ἡ κεφαλή ἔχει ἐξεργασθῆ τελειώς.

Ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει συνεστιάχονται τῷ κώδικι δύο ἐκ συναξαρίου περγαμηνὰ φύλλα, διαστάσεων κατὰ προσέγγισιν 0,135 × 0,115 καὶ γραφῆς τοῦ XIV αἰῶνος. Τὰ φύλλα ταῦτα συνηρθμύσαμεν μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ κώδικος.

Ἐκ δωρεᾶς Παναρέτου Κωνσταντινίδου Ἀρχιεπισκόπου Μεσοσηρίας.

3 [271]

Περγαμηνή. Διαστ. 0,29 × 0,36. Αἰὼν XIII. Φ. 114.

[Ἰωάννου Χρυσοστόμου: Ὁμιλία ἐρμηνευτικαὶ εἰς τὸ κατὰ Ματθαίου].

Κώδιξ ἀκέφαλος, ἐλλιπής, κολοβός.

Ἀρχ: . . . ἄνδρες ἡμεῖς· καὶ πανσώμεθα τοῖς παροῦσι προσηγορίαις· τῇ σκιᾷ τοῖς ὄνειρασι· τῷ καπνῷ· καὶ γὰρ τὸ πλεόν τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἐν ἀναισθησίᾳ· ἥ, τε γὰρ πρώτη ἡλικία πολλῆς γέμει τῆς ἀνοίας· ἡ δὲ πρὸς τὸ γῆρας ὀδεύουσα πάλιν· πᾶσαν τὴν ἐν ἡμῖν αἰσθησι(ν) καταμαραίνει.

Τελ: . . . οὐ γὰρ ὑμῶν ἐστὶ τὸ δεδοικέναι φη(σίν)· ἀλλ' ἐκείνων τῶν σταυρωσάντων· ἀπαλλάξας τοίνυν αὐτὰς τοῦ φόβου καὶ διὰ τῶν ῥημάτων καὶ διὰ τῆς ὕψεως· καὶ γὰρ τὸ σχῆμα φαιδρὸν ἔδειξεν ἅτε εὐαγγέλια τοιαῦτα φέρων· ἐπήγαγε λέγων· οἶδα ὅτι Ἰ(ησοῦ)ν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε· και. . . .

Ἡ μὲν ἀρχὴ ἀνήκει εἰς τὴν NE' ὀμίλιαν, τὸ δὲ τέλος εἰς τὴν ΠΘ'. (¹)

Τὰ φ. 30 καὶ 31 ἔχουσιν ἀποσχισθῆ κατὰ τὴν ἔξω ᾠαν, τὰ δὲ φ. 64 καὶ 65 εἶναι σχεδὸν ὅλως δι' ὄλον ἀποκεκομμένα.

Ἐκ τῶν κώδιξ κοσμεῖται ὑπὸ ἐγχρώμων τινῶν ἀρχικῶν γραμμῶν

(¹) Περὶ. Migne Ἑλληνικὴ Πατρολογία. Τόμ. LVIII, σελ. 548 καὶ 784.

των ὠραίων ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτῶν. Τῆς δὲ σταχώσεως διασφύζει μόνην τὴν πρὸς τὸ τέλος πινακίδα ἐπικεκαλυμμένην διὰ βύρσης καστανόχρου.

Προέρχεται ἐκ προσφορᾶς τῆς Μονῆς Σουβριᾶς.

4 [2138]

Περγαμηνή. Διαστ. 0,123 × 0,09. Αἰὼν XII. Φ. 246.

[**Δ 2618** Ψαλιήριον].

Ἀκέφαλον. Τὰ πρῶτα 32 φύλλα καθὼς καὶ τὰ 216 — 222 καὶ τὰ 239 — 246 εἶναι χάριτα.

Ἡ κατάστασις τοῦ κώδικος ἥμισυ καλῆ. Ἡ στάχσις αὐτοῦ ἐξηρθρωμένη.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς τοῦ ἱερέως Κ. Σακκελαρίου ἐκ τοῦ χωρίου Μικρὸ Μέρτζι τοῦ δήμου Τρικκαίων.

²²¹⁹
5 [2494]

Περγαμηνή. Διαστ. 2,58 × 0,24. Αἰὼν XII.

Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Ἐν εἰληταρίῳ ἀποτελουμένῳ ἐκ τεσσάρων τεμαχίων.

Ἐν ἀρχῇ ἔχει ἐξεργασθῆ τεχνικὸν ἐπίτιλλον διὰ βυσσίνου χρώματος.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Κ. Δρακοπούλου.

6 [2120]

Περγαμηνή. Διαστ. 4,64 × 0,175. Αἰὼν XII.

Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Λειτουργία.

Ἐν εἰληταρίῳ ἀποτελουμένῳ ἐκ δέκα τεμαχίων. Τὰ δύο πρῶτα τεμάχια ἔχουσι γραφῆ ἐπὶ λευκοτέρας ἢ τὰ λοιπὰ περγαμηνῆς καὶ δι' ἀμανροτέρου μέλανος κατὰ τὸν XIII αἰῶνα.

Ἡ ἐπιγραφή τῆς λειτουργίας καὶ τὸ ἄνωθεν ταύτης ἐπίτιλλον

ἐγένοντο ἀμυδρὰ ὑφ' ὑγρασίας, ὡς καὶ τὰ κεφαλαιώδη καὶ λοιπὰ ἐρυθροβαφῆ γράμματα τὰ ἐν τοῖς δυοῖ πρώτοις τεμαχίοις.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μονῆς τῶν Μεγάλων Πυλῶν.

7 [2119]

Περγαμηνή. Διάστ. 0,25 × 2,15 Αἰὼν XIII

[Βασιλείου τοῦ Μεγάλου Λειτουργία].

Ἐκκέφαλος. Ἐν εἰληταρίῳ, οὔτινος τὰ σφρῆζόμενα τεμάχια εἶναι τρία.

Ἐκ δωρεᾶς τῆς Θεσσαλικῆς Μονῆς τῶν Μεγάλων Πυλῶν.

8 [2360]

Περγαμηνή. Διαστ. 0,18 × 0,245. Αἰὼν XIII. Φ. 8

Τετράδιον ἐξ εὐαγγελικοῦ κώδικος περιέχον κείμενον ἐκ τοῦ κατὰ **Λουκᾶν** (κεφάλ. Θ' 32—ΙΑ' 31).

Ἐκ δωρεᾶς Ἐ. Καστηνησίου ἐκ Τυρνάβου.

9 [760]

Βομβύκινος. Διαστ. 0,33 × 0,26. Αἰὼν XIII. Φ. 370

[Πράξεις τῆς τρίτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου].

Κῶδιξ ἀκέφαλος καὶ κολοβός. — Ἄρχ. :... Ἄνῆρ τις τῶν ἐκ Βαβυλῶνος τῆς Περσικῆς Ραιράκης, οὗτος ἀνείλε μὲν ἅπασαν ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὴν τῶν Ἰουδαίων χώραν καταδηώσας δὲ σὺν αὐτῇ τὴν Σαμάρειαν ἐπ' αὐτὴν ἤει τὴν Ἱερουσαλήμ· μυριάθρων πληθύει. . . .

Τελ. . . Ἰωάννου τοῦ ἱατροῦ καὶ συγκέλλου Κυρίλλου [καὶ ἐλθόντος] ὡς ἴσπε, ἐτέρους ὥσπερ γεγεννημένους [ἰσθῶμεν τῶν ἀρχόντων] τοὺς πλείους καὶ οὐδὲ ἀκοῦσαι γοῦν . . .

Ἡ μὲν ἀρχὴ ἀνήκει εἰς τὸν «Κυρίλλου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας προσφωνητικὸν πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλεῖα Θεοδόσιον, περὶ τῆς

ὁρθῆς πίστεως τῆς εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν» (¹). Τὸ δὲ τέλος ἀνῆκει εἰς τὴν «Ἐπιστολὴν γραφεῖσαν παρὰ τοῦ κόμητος Εἰρηναίου πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς περὶ τῶν ἐπὶ τῇ ὑποθέσει πραγμάτων, μετὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἀναφορῶν» (²).

Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τῆς πινακίδος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος χεῖρ τοῦ XVIII πιθανῶς αἰῶνος ἔγραψε συνταγὴν περὶ τοῦ πῶς «νὰ κἀμῆς καλὸ μελάνω». Ἡ συνταγὴ αὕτη δέον νὰ ἐξετασθῇ ἐν σχέσει πρὸς ἄλλας τοιαύτας συνταγὰς (³). Ἀλλὰ κατὰ κακὴν σύμπτωσιν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος παράφυλλον ἔχει ἐνιαχοῦ ἀποτριβῆ ἢ ἀποσχισθῆ ὑπὸ βεβήλου χειρὸς τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ὁ κῶδιξ εἶναι σπουδαῖα ἐρένης ἄξιος. Δυστυχῶς τὰ φύλλα αὐτοῦ εἶναι ἐνιαχοῦ τιφρόβρωτα καὶ μετὰ χασμάτων. Τὸ φ. 369 εἶναι ἐκ χάριτος σιλιπνοῦ· ἐτέθη δὲ πρὸς ἀναπλήρωσιν ἐκπεσόντος βομβυκίνου φύλλου καὶ παρέμεινεν ἄγραφον.

Ἡ σιάχωσις τοῦ κώδικος ἀποτελεῖται ἐκ ξυλίνων πινακίδων μετὰ βυρσίνου ἐπικαλύμματος, ἐφ' οὗ ἀπλᾶ ἔντυπα κοσμήματα. Ἐπορποῦτο δέ ποτε διὰ θηλυκωτήρων.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Σωφρονίου Σαραντοπούλου, ἱερομονάχου ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Φλαμπουρίου.

(¹) Mansi: *Amplissima Coll. Concil. Tόμ. 4 Ann. 410—431*, σ. 620.

(²) Αὐτόθι, σελ. 1392.

(³) Ἰδὲ Sp. P. Lambros: *Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos Ἐν Κανταβρυγίᾳ 1895—1900. Τόμ. Α' σελ. 69 (ἀριθ. 771, 9) 104 (ἀριθ. 1152, 2) 110 (ἀριθ. 1227), 313 (ἀριθ. 3451, 2). Τόμ. Β', σελ. 343 (ἀριθ. 5763,3) 427 (ἀριθ. 6262.8) — Henr. O. Coxe: *Catalogi codicum manuseriptorum Bibliothecae Bodleianae. Μέγ. Γ' Ἐν Ὁξωνίῳ 1854, σ. 42].**

Χάρτης. Διάστ. 0,218 × 0,15. Αἰὼν XVI. Φ. 353.

Εὐαγγέλιον τὸ διὰ τεσσάρων.

A' (φ. 1^α) Τὸ κατὰ Ματθαῖον.

B' (φ. 103^α) Τὸ κατὰ Μᾶρκον.

Γ' (φ. 168^α) Τὸ κατὰ Λουκᾶν.

Δ' (φ. 275^α) Τὸ κατὰ Ἰωάννην.

Τῶν τριῶν τελευταίων Εὐαγγελίων προτάσσονται σημειώσεις περὶ τῆς γλώσσης ἐν ἣ ἔγραψαν ταῦτα, αἱ ὑποθέσεις αὐτῶν καὶ οἱ πίνακες τῶν κεφαλαίων.

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου, φ. 353^α, ἀναγιγνώσκωμεν :

Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θ(ε)ῶ χάρις :
παρμεδεόντι Θ(ε)ῶ. σὺν υἱῷ πν(εύματι) Δόξα :

Ἐν δὲ τῷ φ. 353^β γέγραπται :

+ Βίβλος ἐπουρανίου. καὶ ἀθανάτου βασιλῆος :
τοῖς καθαροῖσι νόον. μυστήρια λαμπρὰ φαίνειν :
τὴν δ' ἐγὼ αὐτὸς ἔγραψα, πόθῳ τολμήεντι πιθήσας :
μαρκιανὸς οἰκτρὸς. μοναχοῦσι καὶ ρακενδύτης :
οἱ μετ' ἐμὲ τρυφώοντες. ἐμοῦτο πόνοιτο μέμνησθε

Ἔτους ζ $\overline{\omega} \overline{\omega}$. $\overline{\omega\varsigma}$ | ἐν μηνί Ἰουλίῳ. η . | $\overline{\mu} \overline{\kappa} \overline{\alpha}$ N. ⁽¹⁾

Καὶ ἔπονται τινὰ κρυπτογραφικῶς γεγραμμένα, ἅτινα θὰ δημοσιεύσω ἐν τῇ προσεχῶς ὑπ' ἐμοῦ ἐκδοθήσομένῃ σταχυολογίᾳ κρυπτογραφικῶν σημειωμάτων ἐξ Ἑλληνικῶν κωδίκων.

Ἡ γραφὴ τοῦ κώδικος εἶναι μετ' ἐπιμελείας, τὰ δὲ ἀρχικὰ αὐτοῦ γράμματα καὶ τὰ ἐπίτιπλα τεχνικά.

Τὰ φ. 101^β — 102^β, 166^β — 167^β, 273^β — 274^β παρέμειναν ἄγραφα.

(1) = Μαρκιανός.

Ἡ στάχσις τοῦ χειρογράφου ἀποτελεῖται ἐκ δρυίνων πινακίδων ἐπικεκαλυμμένων δι' ὄλοσηρικοῦ, κατεστραμμένου τὰ νῦν, καὶ πορπουμένων ποτὲ διὰ θηλυκοτήρων.

11 [128]

Χάρτης. Διαστ. 0,195×0,14. Αἰὼν XVII. Φ. 591.

Εὐαγγέλια τὰ ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγινωσκόμενα.

Ἀπὸ τοῦ φ. 401^α κ. ε. Μηρολόγιον σύντομον ὄλου τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἐν τέλει τούτου, φ. 591^β, φέρεται.

Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον, καὶ νικολ(άου), Ὁ πόνος·

οἱ μ(έν) χειρ γράψασα, **Σ**έπετ(ται), **Σ**τάψω,

οἱ (δὲ) γραφή,(στέκαιτ(αι) εἰς χρό(νους) πληρεστά)τους...

Τὰρχικὰ γράμματα εἶναι κοινῆς τέχνης. Ἐπίτιλα δὲ καὶ ἄλλα κοσμήματα ἔχει ὁ κῶδιξ ἐν φ. 266^α, 293^α, 298^α, 340^β, 366^α, 389^α, 401^α, 421^α, 430^α, 437^β, 466^β, 546^β, 556^α,

Μέχρι τινὸς ὑπάρχει ἐν τῷ κώδικι παλαιὰ κατὰ σελίδας ἀριθμησις, ἣ δὲ στάχσις αὐτοῦ εἶναι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Ἀριστ. Βαρούχα.

12 [978]

Χάρτης. Διαστ. 0,147×0,98. Αἰὼν XVI. Φ. 76.

Ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες.

Ἐν δημῳδεὶ γλώσση. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ κειμένου, φ. 75^β, ἀναγινώσκομεν .

Εἰ τις τοὺς παρόντας ἀντιγράψει κα | νόνας, μὴ ἀφήσῃ τίποτε ἀπά | τους· ἢ ἀπὸ τυπικόν· ἐπεὶ λόγ(ον) | ὄψει ὑπὲρ αὐτοῦ· ἀν γοῦν καὶ αὐ | τὸς δὲν το χρειάζεται, ἀλλέστι πάν | τως ἄλλος χρειαζόμενος αὐτό:— Ἐν δὲ τῷ φ. 76^α γέγραπται: + τω **Σ**υν-

τελεστῇ των καλῶν **Θ**ω | χάρις: - | χειρ μκαρίου καὶ ἐν ἱερομονα (χοις) | ελαχίστου· τοῦ ποτὲ ἀναστασιῶ | του νῦν δὲ μονῆς τοῦ

παντοκρα | τορος χ(ριστο)υ̅ τοῦ ἀληθινοῦ θ(εο)ῦ ἡμ(ῶν) τ(ῆ)ς |
κεκλημένης ζάμπουδας : Ἐν | ἔτει ζ̅" ξ̅" ς̅" μηνί μαρ | τῶ λ'.
ιν(δικτιῶν)ος ιβ : - | **Κ**ύγγωτε τῆς ἀμαθίας μου καὶ | εὐχεσθαι
ὑπὲρ ἡμῶν : —

Ἐν φ. 1^α ἐν τῇ ἄνω ᾠδῃ : διμο καλα καὶ ἀμέσως κατωτέρω :
απιστολης εμνοηλ απο θελησση | ετους 168. Ἐν φ. 76^β δοκίμια
κονδυλίου. Ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ κώδικος : 1793· Σεπτεμβρίου· β.
Ἐν φ. 1^α ἀπλοῦν κόσμημα. Ἐχει δὲ ὁ κῶδιξ καὶ παλαιὰν κατὰ
φύλλα ἀρόθμησιν ἐσφαλμένην καὶ ἐνιαχοῦ ἠφανισμένην, ἅτε τοῦ
σταχωτοῦ βαθύτερον κατενεγκόντος τὴν κοπίδα.

Ἐκ δωρεᾶς Ἰωάννου ἱερέως Στρατηγοῦ ἐκ Κυθήρων.

13 [1155]

Χάρτης. Διαστ. 0,181×0,122. Αἰὼν XVI. Φ. 112.

1 (φ. 1^α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Λειτουργία.

Ἀκέφαλος.

2 (φ. 35^α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου Λειτουργία.

3 (φ. 64^α) Λειτουργία τῶν προηγουμένων.

4 (φ. 77^α) Ἀποστολοευαγγέλιον τῆς ἐβδομάδος.

5 (φ. 80^α) Ἀποστολοευαγγέλιον εἰς μνήμην διαφορῶν ἀγίων.

6 (φ. 96^α) Ἀκολουθία τῆς μετὰ τὴν ψέως.

Ἐν φ. 63^β διάφοροι εὐχαὶ ὑπὲρ συγχωρήσεως τῶν ψυχῶν δι-
φορῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν. Ἐν φ. 25^β ἐν τῇ κάτω ᾠδῃ : μνήστη
κ(ύρι)ε τιν ψυχῆν τοῦ δούλου σου ἀκακῆου | μοναχοῦ :- Ἡ αὐτὴ
ἐδὴ καὶ ἐν τῇ κάτω ᾠδῇ τοῦ φ. 54^β. Ἐν φ. 95^β + μνήστη(ι)
κ(ύρι)ε τῆν ψυχῆν τοῦ δούλου σου | σωφρονίου ἀρχιερέως : . Καὶ τὰς
| ψυχὰς τῶν γονέων αὐτοῦ Ταματίου | καὶ Ταματίου. Θομαίς. κ(αί)
ἀγγελίνας. | λασκαρίνας. πρεσβυτερῆσης. κ(αί) τέκνων | αὐτῆς : +
καὶ κάτωθι τούτων διὰ μονοκονδυλίας + ταπεινὸς μητροπολίτης
εὐρίπου Σωφρόνιος. Ἐν φ. 111^α ἀναγραφὴ ὀνομάτων μνημονομι-
νων ἐν τῇ ἀγίᾳ προθέσει, ἐν οἷς καὶ τὸ Κιῶρα καὶ Φιλανθροπη-
ρός. Ἐν φ. 100^β ἐν τῇ ἕξῳ ᾠδῇ : ἐτούτη [ἡ θεία καὶ ἱερά] λει-

τουρβήα. υπαρχυ' του σαματήου | ορος (¹) κ(αί) ύτης την νεξέ-
νόσι — να έχυ το έπητημηον' του αφορε | σμώυ

Τάρχικα γράμματα διά κίρροϋ μέλανος άπλά, άλλ' εύγραμμα.
³Εν φ. 11^β ώραϊον Ο έν σχήμαϊ άρχαϊον κατόπτρον, οϊτίνος ή
στρογγύλη έπιφάνεια είναι σταυρηφόρος, ή δέ λαβή διά φύλλων
κεκοσμημένη. Παραπλήσιον Ο και έν φ. 13^β. ³Εν φ. 14^β χρυσό-
γραφον Ε άποτελούμενον εκ δικεφάλου όφρεως συσπειρουμένου. ³Εν
φ. 62^β τεχνικόν Ο έν ω̄ ό ³Ιησοϋς εύλογών. ³Εν φ. 75^β Ε, οϋ τήν
μέσην κεραϊάν άποτελεϊ προβεβλημένη χειρ εύλογοϋσα. ³Επίτιλα
κοσμήματα έχει ό κω̄διξ έν φ. 77^α, 86^α και 96^α.

Τό φ. 34^β άγραφον. Τό δέ φ. 63^α γεγραμμένον βασιάισω; υπό
χειρός μεταγενεστήρας.

Δωρεά τής έν Εϋβοία μονής Μακρυμάλλης.

14 [1406]

Χάρτης. Διαστ. 0,205 × 0,15. Αϊών XVI. Φ. 93.

1 (φ. 1^α) ³Ιωάννου του Χρυσοστόμου Λειτουργία.

2 (φ. 31^α) Βασιλείου του Μεγάλου Λειτουργία.

3 (φ. 75^α) Λειτουργία τών προηγιασμένων.

³Εν τέλει, φ. 93^β, άναγνώσκομεν : 1773(;)φλεαρ.5 | εκειρειθει

(¹) Πρόκειται περί τής έν τω̄ δήμω ³Ακραιφίνου μονής τής Μεταμορφώ-
σεως του Σωτήρος τής επικαλουμένης του όρου ς Σα(γ)ματᾶ. Είς
αυτήν άναφέρεται γράμμα του ³Αλεξίου Α' του Κομνηνού, του 1106, όπερ
όμως είναι ύποβολιμαϊόν καθ' ά άλλως τε απέδειξεν ό Α. Μο υ σ τ ο ς ύ-
δ η ς «Ελληνομνήμων» (³Εν ³Αθήναις 1843), σ. 115 κ. έ. Τό περι οϋ ό
λόγος γράμμα έξεδόθη έπανειλημμένως και δή έν τή «Εύαγγελικῆ Σάλ-
πιγγι» τής 14 ³Απριλίου του 1838. ³Υπό Ross - Sch m e l l e r : Abh.
ak München Philos. Τόμ. II (1837) σ. 155 κ. έ. Miklosich και
Müller : Acta et Diplomata. Τόμ. V, σ. 253. ³Ολω ς έσφαλμένως έξε-
δόθη υπό ³Εκδρομέως έν τή έφημερ δι ³Αθηνών «Εσπερινῆ . ³Ετος Δ',
Περίοδος Β', αρθ. 219 [Τῆ 24 Μαρτίου 1904].

ω μακαριτεῖς | παπακρηλιος εις μοναστηρι | νικαβα . . . . .
 Καὶ ἔπεται διὰ τζίφρας : + Ἰωαννίκιος (:) μοναχὸς ὑφ' ὃ δι' ἑτέρας
 χειρὸς : + ο πανωσιωτατος και σεβασμησοτατ(ος) αγι καθη . . . . .
 Ὁ βιβλιογράφος εἶναι ἐπιμελής, μιμῆται δὲ ἀρχαιοτέρων τῶν χρό-
 νων αὐτοῦ γραφῆν.

Τὰρχικὰ γράμματα εἶναι διάκοσμα μετὰ τέχνης ἀρζούσης. Τε-
 χνικὰ εἶναι καὶ τὰ ἐπίτιτλα κοσμήματα τῶν λειτουργειῶν τοῦ Χρυ-
 σοστόμου καὶ τοῦ Ἀγ. Βασιλείου, κοινὸν δὲ τὸ ἐπίτιτλον τῆς λει-
 τουργίας τῶν προηγιασμένων. Ἐνια ἀρχικὰ γράμματα τῆς λειτουρ-
 γίας τοῦ Χρυσοστόμου εἶναι χρυσᾶ, ὡς καὶ τὸ ἐπίτιτλον καὶ ἡ
 ἐπιγραφὴ αὐτῆς.

Τὰ φύλλα 25 καὶ 30 ἐτέθησαν πρὸς ἀναπλήρωσιν ἐκπεσόντων
 τοιούτων καὶ ἐγράφησαν ὑπὸ χειρὸς μεταγενεστέρας, ἀνορθογράφου
 καὶ βαναύσου, ἦτις καὶ ἐν φ. 74^β ἔγραψε τὴν γνωστὴν εὐχὴν :
 Θεοσίαν αἰνέσεως καὶ λατρείαν εὐάρεστον . . . .

Τὸ φ. 30^β παρέμεινεν ἄγραφον.

Ἐκ δωρεᾶς Θεοδοσίου Οἰκονόμου, σακελλαρίου.

15 [2096]

Χάρτης. Διαστ. 0,215 × 0,155. Αἰὼν XVI. Φ. 477.

Στιχηράριον. Ἀκολουθία τῶν ἐννέα ὥρῶν καὶ τῆς Μεγάλης
 Ἐβδομάδος.

Κῶδιξ ἀκέφαλος. Μετὰ φωνῶν.

Ἀπαντῶσιν ἐν αὐτῷ οἱ ἐξῆς μελογράφοι :

Α' **Δάσκαρις** [**Πηγονέτης**] (φ. 4^β).

Β' **Δοκιανὸς** (φ. 10^β).

Γ' **Καρθοναριώτης** (φ. 14^α).

Δ' **Μάϊστρος** (:) (φ. 16^α, 17^β, 30^β, 33^β, 41^β, 74^α,
 275^β, 276^β, 381^α, 458^α, 459^α).

Ε' **Ξένος Κορώνης** (φ. 28^β, 33^β, 38^β, 98^α, 267^α,
 418^β, 445^α).

Σ' [Ἰωάννης] Γλυκὺς (φ. 32^α, 294^α).

Ζ' Ἁγίος Θεόδωρος Γλυκὺς ὁ γραπτὸς (φ. 71^α).

Η' Γρηγόριος Μοναχὸς (φ. 72^α).

Θ' [Ἰωάννης] Δαμπαδάριος (φ. 112^β, 127^β, 130^α, 139^α, 144^β, 150^α, 152^β, 159^β, 162^α, 166^α, 168^α, 172^α, 175^α, 181^α, 183^β, 190^α, 192^α, 197^β, 200^α, 204^α, 206^α, 212^α, 214^α, 219^β, 221^β, 226^α, 246^α, 279^α, 414^α, 416^α, 436^α, 439^α, 441^α, 474^α).

Ι' Φωκᾶς (φ. 114^α, 177^β, 319^β).

ΙΑ' Χρυσάφης (ς) (φ. 442^β, 446^α, 453^α, 461^β, 466^α, 470^β).

ΙΒ' [Γεώργιος] Ἀμοιρούτζης (φ. 456^α).

ΙΓ' Ἀργυρόπουλος (φ. 463^α).

Ἐν φ. 476^β μεταγενεστέρα χεὶρ ἔχει σημείωση : <τοῦτο τὸ βιβλίον ἔχει φύλλα 452>. Τὸ σημεῖωμα τοῦτο τανῦν εἶναι διαγεγραμμένον.

Ἐν τέλει, φ. 477^α, γέγραπται: αφνγ μ[ην] Φευρουάριος κζ'. | [ἔτελειώθη] ὁ δούλος τοῦ θ(εο)ῦ μηχαήλος ///////////////

Ἐκ δωρεᾶς Διονυσίου Ἀρχιεπισκόπου Χερρονήσου.

16 [130]

Χάρτης. Διαστ. 0,15×0,105. Αἰὼν XVII. Φ. 174.

1 (φ. 15^α) Μανουήλ Μαλαξοῦ Νομοκάνων.

Προιάσεται (φ. 4^α) ὁ πίναξ τῶν κεφαλαίων. Ἄλλ' ἡ ἀριθμησις αὐτῶν εἶναι ἄτακτος καὶ τὸ κείμενον δὲν ἀνταποδίδει ἀκριβῶς πρὸς τὸν πίνακα.

2 (φ. 116^α) Εὐχὴ λεγομένη εἰς μέλλοντα μεταλαθεῖν τῶν ἀγράντων μυστηρίων παρ' ἀρχιερέως ἢ πνευματικοῦ πατρός.

3 (φ. 119^α) Εὐχὴ συγχωρητικὴ.

Ἄρχι: Ὁ θεός ὁ δεικοῦς ὁ διημας σαρκὰ φωρέσας· κ(αι) πάντως κόσμου τὴν ἁμαρτιαν βασιλεύων....:

4 (φ. 124^α) Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ Ἀγισμοῦ.

5 (φ. 138^α) **Θεοστηρίκτου Μοναχοῦ**: «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς Θεοτόκον ψαλλόμενος ἐν πάσῃ θλίψει καὶ περιστάσει ψυχῆς».

6 (φ. 146^β) **Θεοδώρου Δούκα Λασκάρεως** παρακλητικὸς κανὼν εἰς Θεοτόκον.

7 (φ. 165^α) «Πῶς λέγεται ἡ πρεσβεία», κατ' ἐρωτησίου. ² *Αρχ.* Εἰς τὴν δῶξαν του μεγάλου θ(εο)ῦ κ(αί) σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν...

8 (φ. 170^α) Στίχοι γεγραμμένοι ὡς φαίνεται ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου καταλογάδην.

² *Αρχ.*: Π(ά)τερ μου ποθηνώτατε ἐκ πν(εύματο)ῦ αγῆου
ἔπου με ἀναδέχθητες βαπτῆσματος εκ θείου

Μεταξὺ τῶν στίχων αὐτῶν ἀπαντῶσι καὶ οἱ ἐξῆς :
Λοιπὸν ο νομοκάνωνας που ηχες παραγγῆλει
Τὸ ἔγραψα καθὼς ὠρᾶς οἰκονομῶν ερωτῆσει

Οἱ αὐτοὶ στίχοι *mutatis mutandis* ἀπαντῶσι καὶ ἐν τῷ *Cod. Barb. I. 15* τῆς Ρώμης, φ. 15^β :

Λοιπὸν τὸ βιβλιάριον ποῦ εἶχες παραγγείλει
Τὸ ἔγραψα καθὼς ὠρᾶς ἐξωριστοτρογγύλι (1).

Αὐτῶν δὲ τὰ χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ἐρμηνεῖαν τῆς φράσεως ὀξύρυγχος χαρακτηρ ἢ τύπος, ἥτις ἀπαντᾷ παρὰ Παλλαδίῳ (2) καὶ Ἰωάννῃ Φιλοπόνῳ (3), διαφόρως δὲ ἡρμηνεύθη ὑπὸ τοῦ *W i l c k e n* (4) καὶ τοῦ *G a r d t h a u s e n* (5).

9 (φ. 172^α) Ἀποφθέγματα καὶ ἠθικαὶ προτροπαί.

² *Ἐν τῇ καθωμλημένῃ.*

---

(1) *Εδ. Θόμψωνος : *Ἐχειρίδιον Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Παλαιογραφίας... κατὰ μετάφρασιν Σ. Π. Λάμπρου. (*Ἐν τῇ Βιβλιοθηκῇ Μαρασλῆ). *Ἐν Ἀθήναις 1903, σ. 212.

(2) Δανσ. ἱστορ. 84, 14.

(3) Εἰς Ἀριστοτέλους : Περὶ ψυχῆς II, 2.

(4) *Ἐν *Hermes*. Τόμος XXXVI (1901) σ. 315 κ. ε. καὶ ἐν τῷ *Archiv für Papyrusforschung*. Τόμ. Α', σ. 431.

(5) *Ἐν τῇ *Byzantinische Zeitschrift*. Τόμ. XI (1902) σ. 112 κ. ε.

10 (φ. 173²) Τύποι συμμαρτυρικοῦ γράμματος, ὅπερ δίδει ὁ πνευματικὸς καὶ ὁ ἐπίσκοπος διὰ τὸν μέλλοντα ἱερωθῆναι.

³Εν τέλει, φ. 174¹, ἀναγνώσκομεν : + Ἐγράφη διαχειρὸς, ἐμὸν του ἀμάρ | τωλλῶ κώνσταντίνου ἱερομονάχου· κ(αι) | δια τούτω δεῦμαι κ(αι) ἀντεῖβωλλῶ | ὑπερ τον ψαλμάτων· ν(αι) ασχήμωσῦνη τών | γρχιμμάτων· μοι μοι ἄρσθαι δῆα τόν | κ(ύριο)ν· ὑπερ ἐμὸν του ἀμάρτωλλῶ : - | μ(ην)ι μαγῆω εἰς. ᾠ· ετελειῶθει ἐν ετούς | ᾠχῆς ἀπὸ θῶγενισῆας· [=θεογεννησίας] ὠρᾶ· ἐνάτοι : — Μετὰ ταῦτα ἔπεται τὸ ἐξῆς σημεῖωμα γεγραμμένον ὑφ' ἐτέρας χειρὸς : + ἀχῆη· μνη· ἀπριλή· | · εῖ· η κήμησις του επισκόπου | κύρ καλλένίκου του ποτε χη | μάρρ(ας)·κ(αι) δελθῆνου ἐονῆα του | η μνίμη : - Καὶ κάτωθεν τούτων διὰ τῆς χειρὸς τοῦ βιβλιογράφου : + κῶλαις ηνε· κέ· η κῶλα απο· ἰα·

³Εν φ. 1² ἀναγνώσκομεν μεταξὺ ἄλλων : εγω νικολαος | γραματικος. ³Εν φ. 1⁶ — 2⁶ ἠθικαὶ γνῶμαι ἐν τῇ καθωμίλημένῃ καὶ δημῶδεις παροιμίαι, ἐξ ὧν τινὲς εὔρηγται καὶ ἐν φ. 172² κ. ε., ὡς καὶ τὸ ἐξῆς αἰνγμα καταλογάδην :

Ἐχω τράχηλον καὶ κεφαλὴν οὐκ ἔχω,
τετρασκελὴς τίς εἰμι καὶ ποδῶν δέξα,
ἔμπρους τε νεκρὸς, (1) ἀλλὰ χωρὶς ὀστέων.

³Εν τῷ παραφύλλῳ τῷ ἐπικεκολλημένῳ ἐπὶ τοῦ σταχώματος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος φέρονται βαναύσως γεγραμμένα : καλινικου αρχιερε· | ος εγραψα τον παρονν | τα νομο δια ενθιμι | σι να τον μνιμονεθονε.

Τὰ φ. 3⁶, 121—123, 164⁶ ὄλως ἄγραφα. — Στάχωσις βυρσίνη μετ' ἐντύπων ἀπλῶν κοσμημάτων.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Ἀριστείδου Βαρούχα.

17 [421]

Χάρτης. Διαστ. 0,208×0,15. Αἰὼν XVII. φ. 237.

[Μαξίμου Πελοποννησίου (;) Κυριακοδρόμιον.]

³Ἀκέφαλον. Ἄρχ : . . . Ἐκεῖνος ὁ διάβολος ἔχει καὶ τὸν

(1) Ὁ κῶδιξ : νεκροῦς.

ἄνθρωπον ἐκεῖνον ὁποῦ ἔχει τὴν ἔχθραν κατακυριευμένον, καὶ δὲν τὸν ἀφίρει νὰ κάμῃ ἀγάπην, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλο καλόν.

Ἐν τέλει, φ. 237⁶ : Ἐτελειώθη τὸ παρόν, διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς κ(αὶ) ἀ | μαρτωλοῦ. Παρθενίου ἀρχιερέ(ως) τοῦ πελοποννησίου. (¹) | ἐν τῷ ἀγιωνύμφ κ(αὶ) σεβασμίῳ ὄρει τοῦ ἄθωνος· | κ(α)τ(ἀ τὸ ἀχλυσον', τῆς ἐνσάρκου οἰκονομί(ας) τοῦ σ(ωτῆ)ρ(ο)ς | ἡμῶν—: μηνὶ ἰαννουαρίῳ. κθϛ' Ἰν(δικτῶν)ος δ'ης: † | Καὶ ἔπεται ἔρυνθρόγραφον. ζρμδ' :-

Αἱ πινακίδες τῆς σταχώσεως ἀπεσπίασθησαν.

Ἐκ δωρεᾶς τοῦ Ἀργολίδος κ. Νικάνδρου Δελοῦκα.

48 [132]

Χάρτης. Διαστ. 0,141 × 0,098. Αἰὼν XVII. Φ. 322.

Μηναῖον τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ κατ' ἐκλογίην.

Μετὰ φωνῶν. Ἐν αὐτῷ μνημονεύονται οἱ ἐξῆς μελογράφοι:

Α' Δημήτριος Ντιμίας πρωτοψάλτης Κρήτης.
(φ. 1^α, 17^α, 26^β, 32^α, 39^α, 47^α, 56^α, 63^α, 70^α, 88^α, 96^β, 105^β, 112^β, 113^β, 122^α, 124^α, 130^β,

(¹) Κατήγετο ἐξ Ἀναβρυτῆς τοῦ δήμου Βρυσεῶν καὶ τῷ 1720 κατεῖχε τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον Ἐὐρὺ σθ ἐν ης. Εἶναι γνωστὸς βιβλιογράφος τῶν ἐτῶν 1630—1652. Ἐγραψε καὶ τοὺς ὑπ' ἀριθ. 4, 27, 31, 32 καὶ 57 κώδικας τῆς μονῆς τῶν Ἀγ. Τεσσαράκοντα Μαρτύρων τῆς Λακεδαίμονος (Πρβλ: Νίκο υ Ἀ. Βέη: Κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς ἐν Θεράπλαις μονῆς τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα. [Ἀνατίπωσις ἐκ τῆς Ἐπιτερίδος τοῦ Παρνασσῶ Ἡ' ἔτους]. Ἐν Ἀθήναις 1904, σ. 5 8, 26 κ. ἐ., 29, 30, 43). Ἴσως δὲ κατεῖχε καὶ τὸν ὑπ' ἀριθ. 41 κώδικα τῆς αὐτῆς μονῆς. (Πρβλ. Νίκο υ Ἀ. Βέη ν ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 34). Ἐπίσης ἔγραψε τὸν ὑπ' ἀριθ 38 κώδικα τῆς ἀγορευτικῆς μονῆς Ξενοφῶντος καὶ τὸν ὑπ' ἀριθ. 210 τῆς ἐπίσης ἀγορευτικῆς μονῆς Κοινομονοσίου (Πρβλ. S p. P. L a n ἔ ρ ο s : Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos. Τόμ. I. Ἐν Κοιτοβρυγίτῃ 1900, σ 65 ἀριθ. 740 καὶ σ. 297 ἀριθ. 2283) — Πρβλ. Νίκο υ Ἀ. Βέη: Οἱ Ἑβραῖοι τῆς Λακεδαίμονος καὶ τοῦ Μυσοῦ. Ἐν τῷ «Νο υ μ ᾱ» ἀριθ. 166 [Ἀθήνα. Κυριακὴ 2 τοῦ Ὀχτώβρη 1905].

153^α, 160^β, 164^α, 174^α, 180^α, 184^α, 200^α, 217^α,
230^α, 238^α, 260^α, 269^α, 287^α).

B' Γερμανός (;) (φ. 12^α, 295^α).

Γ' Ἰωάννης Γλυκὺς (φ. 111^α).

Δ' Βενέδικτος Ἐπισκοπόπουλος (φ. 111^α, 122^α,
255^β).

Ε' Θεόδωρος Μέγας Λογοθέτης Μελισθένης (;)
(φ. 112^β).

Ζ' Μαξὸς (;) (φ. 113^β).

Ζ' Ἐμμανουήλ Χρυσάφης (φ. 124^α).

Η' Ἰωάννης Φιέλως (φ. 133^α).

Θ' Ἰωάννης Κουκουζέλης (φ. 160^β).

Ι' Θεοφάνης (;) (φ. 296^α).

¹Ὡς ἐξάγω ἐκ σημειώματος περὶ μέλους τινός, ἐν φ. 63^α, βι-
βλιογράφος εἶναι ὁ ὑπ' ἀριθ. *A'* τῶν ἀνωτέρω μελογράφων
Δημήτριος Νταμίας. Ἐν φ. 174^β ἀναγινώσκομεν: . . ἐν αὐτῷ
β^ω ἔτος το σ^ρίον: - | ἐν μηνί οκτωμβρίῳ γη: ἐν τῷ περὶ | φραγμῶ
της ἐκ χανδάκου νήσου κρήτης. Ἐπίσης ἐν φ. 267^α ἀναγινώσκομεν:

αχνθ^ω· πρῶτο. οὐλλου. $\overline{\text{K}}$. ς^ω α σεν: $\overline{\text{O}}$ —

Τὰ φ. 13, 14, 31^β, 38^β, 45, 50^β, 55, 61, 62^β, 69^β,
79, 86^β, 87^β, 151^β, 152, 162^β, 263, 171, 173, 283^β,
199^β, 200^β, 213 — 216, 229^β, 232^β, — 237^β, 259^β,
267^β, 268, 286, 310 παρέμειναν ἄγραφα.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Ἀριστείδου Βαρούχα.

19 [912]

Χάρτης. Διαστ. 0,143 × 0,10. Αἰὼν XVII. Φ. 365.

1 (φ. 1^α) Περὶ Μουσικῶν σημάδιων.

²Ἀκέφαλον.

2 (φ. 8^α) [Ἀναστάσιμα].

3 (φ. 161^β) Ἑωθινά.

- 4 (φ. 181^α) Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου.
5 (φ. 204^α) Αἱ Δοξολογίαι.
6 (φ. 222^β) Ἰωάννου τοῦ Χρυσουστόμου Λειτουργία.
7 (φ. 266^β) Κοινωνιὰ τῆς ὅλης ἐβδομάδος.
8 (φ. 275^α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου Λειτουργία.
9 (φ. 275^β) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.
10 (φ. 299^α) Κοντάκια, Πολυχρονισμοί, κλ.
11 (φ. 330^β) Μουσικὰ μαθήματα.
12 (φ. 333^β) Θεοτόκια.

Κολοβά. Ὁ κῶδιξ γέγραπται μετὰ φωνῶν. Μνημονεῖονται δ' ἐν αὐτῶ οἱ ἐξῆς μελογράφοι :

Α' Χρυσάφης ὁ Νέος (φ. 6^β, 181^α, 193^α, 196^β, 215^α, 228^α, 230^β, 235^α, 240^β, 242^β, 244^α, 246^α, 248^β, 250^β, 251^β, 255^β, 255^α, 256^β, 258^α, 260^β, 265^α, 265^β, 270^β, 320^β, 324^β).

Β' Ἰωάννης Γλυκὺς (φ. 161^β).

Γ' Κουκούμας (φ. 191^α).

Δ' [Μανουὴλ] Γαζῆς (φ. 200^α, 315^α).

Ε' Μανουὴλ Χρυσάφης [ὁ πρεσβύτερος (;)] (φ. 202^α, 266^β, 268^α, 284^β, 285^β, 310^α, 316^β, 444^β).

Σ' Ἰωάσαφ (;) (φ. 276^α).

Ζ' Γερμανὸς Ἀρχιερεὺς Νέων Πατρῶν (φ. 204, 335^β, 335^α, 335^β, 354^α).

Η' Μελχισεδὲκ ὁ Ῥόδιος (φ. 210^α).

Θ' Κωνσταντῖνος (;) (φ. 213^β).

Ι' Στένος Κορώνης (φ. 225^β).

ΙΑ' Μπαλάσιος ἱερεὺς καὶ νομοφύλαξ (φ. 226^β, 332^β, 232^α, 238^β, 282^β, 292^α, 346^β, 331^α, 332^α, 332^β).

ΙΒ' Θεόδουλος (;) (φ. 227^β).

ΙΓ' Ἰωάννης Κλαδῆς (φ. 277^α, 302^β).

ΙΔ' Ἰωάννης Κουκουζέλης (φ. 336^β, 339^α).

ΙΕ' Δαμιανός (;) (φ. 334^β).

Ἐν φ. 7^β, ἐν τῇ κάτω ᾄδῃ, ἀναγινώσκομεν τὰδε γεγραμμένα

ὑπὸ χειρὸς μεταγενεστέρας ἐκείνης ἦτις ἔγραψε τὸν κώδικα : τῆς πατριαρχικῆς μονῆς, τοῦ ἐν | ἔρει τοῦ βαζελουῦ:(¹) Ἰωάννου βαπτιστοῦ, ἐξ ὧν αἱ δύο ἔσχατοι λέξεις διὰ μέλανος ζωηροτέρου. Ἐπὶ δὲ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένον ἐπὶ τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος εἶναι γεγραμμένα τὰ ἑξῆς: + ἔτος ἀπὸ τῆς Θεογονί(ας), 175φ μηνί | μαρτίου· 25· ἐγράφη ἡ παρούσα | μουσικὴ ὑποχειρὸς γρηγορίου· | ἱερί(ως)· Καὶ πρωτόπαπα τῆς ἀρχι | ἐπισκοπῆς χαλδί(ας)· κ(αί) τὸ ἀγόρασα. | Καγῶ ὁ εὐτελής Δοῦλος τοῦ βαζεροῦ | ἱερεμ(ίας), ἱερομόναχος, κ(αί) προτοσύγγε[λος] Θεοδοσίουπόλε(ως), τοῦ μακαριτοῦ, κυρίου, ἀζαρί[ου] | ὁ δὲ τοῦτο ἀποξενόσας ἐκ τῶν χειρῶν μου | νὰ ἔχη τὸν τιμι(ῶν) πρόδρομον ἀντι | μαχῶν ἐν ἡμέρα κρήσεως ὅσα, κ(αί) ἐ | χειροτονήθηκα Ἱερομόναχος, ἐν ἐτι | χειλίου εὐτακασίου, τριάντα, ἕξη : +

Μεταξὺ τῶν φ. 1 καὶ 2 ἀπεσπάρθησαν φύλλα δύο, καὶ ἀνὰ ἓν μεταξὺ τῶν φ. 314 καὶ 315, 328 καὶ 329. Τὰ δὲ φ. 38 καὶ 193 ἠριθμῆθησαν δις, 38^a καὶ 193^a.

Ὁ κῶδιξ κοσμεῖται ὑπ' ἀρχικῶν γραμμάτων καὶ ἐπιτίτλων, ὧν ἓνα ἀρκοῦντως τεχνικά. Ἐχει δὲ περικάλυμμα ἐκ βύρσης καστανόχρου, ἐφ' ἧς ἀπλᾶ ἔντυπα κοσμήματα.

Ἐκ δωρεᾶς τοῦ ἐκ Πόντου Γρηγορίου Συμμελίδου.

20 [2222]

Χάρτης. Διαστ. 0,142 × 0,10. Αἰὼν XVII. Φ. 32.

Εὐχαὶ τοῦ Λυχνικοῦ.

Ἐν φ. 31^β σημειοῦται + ... ἐγράφη δια χει | ρὸς δα(θί)δ Ἱερομονάχ^{ου} ἐν μηνί | σεπτεβρίῳ 1^{ης} ἔτος ἑρξ:— καὶ ἔπειτα ἕτερόν τι σημείωμα, τὰ αὐτὰ πον μνημονεῦον, γεγραμμένον ὑπὸ χειρὸς βαναύσου. Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένον ἐπὶ τῆς πινακίδος τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος φέρονται τάδε :

(¹) Πρόκειται περὶ τῆς παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα μονῆς τοῦ Βαζελῶνος, περὶ ἧς ὁ Ἐ. π. Θ. Κ ν ρ ι α κ ι δ η ς ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κων)πόλεως. Τόμ. ΚΖ (1895-1899) σ. 358 κ. ε.

1728 δεκέμβριος 30 | ἐδέθη δὴα χειρὸς, δημητρίου, | Ἱερεος, ἐκ κόμητος, ζηόλη (1) +

Ἐν φ. 1^α ἀπλοῦν κόσμημα, ἐν δὲ τῷ φ. 32^β εἰκονίζεται ἀτέχνως ὄφης περιελισσόμενος.

Ὁ κῶδιξ ἔχει παλαιὰν σιὰχων. Προέρχεται δὲ ἐκ Θεσσαλίας καὶ εὐρίσκειται ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει.

Ἐκ δωρεᾶς τοῦ κ. Ἐλευθερίου Καστηνησίου, ἀρχιμανδρίτου.

21 [129]

Χάρτης. Διαστ. 0,14 × 0,105. Λιὸν XVII. Φ. 368.

Μανουὴλ Μαλαξοῦ Νομοκάνων.

Προτάσσει αὐτοῦ : α' (φ. 6^α) «Εὐχὴ τοῦ Ἁγίου **Κυροῦλου Ἀλεξανδρείας** εἰς ἐξομολόγησιν πατρός· ἢ εἰς εὐχέλαιον· ἢ εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ». — β' (φ. 10^α) Πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ νομοκάνονος.

Ὁ πίναξ ἀναγράφει τὸ ὅλον κεφάλαια σξά'. Τὸ α' κεφάλαιον πραγματεύεται «περὶ ἀρχιερέως τοῦ εἶναι εἰς πάντας συμπαθὴν καὶ νὰ μηδὲν πιστεῦῃ λόγους τινὸς χωρὶς νὰ ἐξετάζη». Τὸ κεφάλαιον σνζ' : «[Τ]άξις πρωτοκαθεδρίας τῶν ἀγιωτάτων πατριαρχῶν καὶ ἀ' μητροπόλεις· καὶ ἀρχιεπισκοπαὶ αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται τὴν σήμερον· καὶ ὑπόκεινται ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει· καὶ ποῖοι τῶν μητροπολιτῶν ἔχουν ἐπισκοπὰς καὶ ποῖοι λέγονται ὑπέριμοι καὶ ἔξαρχοι».

Ἐν τέλει, ἀπὸ φ. 344^α κ. ε., σύμμικτά τινα περὶ ἐξομολογήσεως, περὶ μοναχῶν, ἢ ἀκολουθία τῆς ἐξομολογήσεως, περὶ σεισμοῦ πῶς γίνεται κλ.

Ἐν φ. 345^β ἀναγνώσκομεν ξενθρόγραφα ἰάδε : + τὸ παρὸν νόμιμον ὑπάρχει τοῦ | ὀσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ πν(ευματ) | ικοῦ κυρίου καλλινίκου· ἀπομονα | σήριον τῆς εὐαγγελίσεως· καὶ θαυ | ματουργῆς· ἄνωθεν εἰς χωρίον βᾶ | νισας· καὶ ὁ κόπος καὶ τὰ ἐξοδά του | εἶναι ασπρ(α)φ· καὶ ὅστις βουλευθὴ καὶ |

(1) Ζι ὀ λ ι χωρίον ἐν τῷ δῆμῳ Αἰθίκων τῆς Θεσσαλίας οὐχὶ μακρὰν τῆς οἰκίας τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνος, τῶν Μ ε γ ἄ λ ω ν Π ν λ ὦ ν.

τὸ ἀποξενώσει ἄνευ θελήματός του· | θέλει ἔχει τὰς ἀρχὰς τῶν ἁγίων
π(ατέ)ρων | ἐγράφη δια χειρὸς καμοῦ διονυσίου | τοῦ ποτὲ ἡγουμέ-
νου τοῦ σπηλαίου : - | αχξ̄γ̄

Ἐν φ. 1^α ἀναγινώσκομεν .: 1772 κ εγω νικολαος. Ἐν φ. 2^α
γέγραπται .: 1732 Ἰανουαρίου(4) 22 | ἐκοιμήθη τὸ περιπόθητον τέ | κνο
μου, Ἀθανάσιος ὁ Ἱεροδιά : | κονος ὁ σγούρος κ(αί) εωνίατου ἡ : |
μνήμη.—Ἐῶ Δυρράχίου" καὶ ἔπεται ἡ χρονολογία 1772 δι' ὠχροῦ
μέλανος, καὶ μεθ' ὃ .: Ὁ μάλτας ὁ πτοχὸς θέλουν νά | τὸν μπατρέ-
φουν. Ἐν φ. 368^β ἀναγινώσκομεν

καλινικου
κ
εκτιτορου
1772

[= Καλλινίκου καὶ κτιτόρου...]

Ἐν φ. 10^α, ἐν τῇ κάτω ὄψι, ἀποιετύπεται σφραγὶς εἰκονίζουσα
ἐν τῷ μέσῳ ἐντεθρονησμένον τὸν Ἰησοῦν, πέριξ δὲ αὐτοῦ ἀναγι-
νώσκομεν .: ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ .: † ΤΑΠΕΙΝΟΣ .: ΕΠΙΣΚΟ-
ΠΟΣ [ΧΕΙΜΑΡΡΑΣ ΚΑΙ] ΔΕΛΒΙΝΟΥ .:

Ἐῶ κωδὶξ κοσμεῖται ὑπ' ἐρυθρῶν ἀρχικῶν γραμμάτων καὶ καλ-
λιγράμμων ἐπιτίτλον ἐν φ. 10^α. Τὸ περικάλυμμα αὐτοῦ εἶναι ἐκ
καστανόχρου βύρσης, ἐφ' ἧς ἐντυπα χρυσοβαφῆ κοσμήματα· εἶχε
δέ ποτε καὶ θηλυκοτήρας.

Ἡροέρχεται ἐκ δωρεᾶς Ἀριστείδου Βαρούχα.

22 [1118]

Χάρτης. Λιαστ. 0,015 × 0,215. Αἰὼν XVII. Φ. 101.

1. (φ. 1^α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Λειτουργία.

2. (φ. 32^α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου Λειτουργία.

3. (φ. 79^α) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Ἐν τέλει τῆς τελευταίας ταύτης λειτουργίας, φ. 99^β, ἀναγινώ-

(4) Ἡ λέξις: Ἰανουαρίου ἔχει γραφῆ ἄνωθεν διαγεγραμμένης λέξεως :
Δικενβρίου.

σκομεν. : + πόνημα χειρός, μο | ναχοῦ λαυρεντ[ίου] — + καὶ ἐν φ. 22^β. : μνήσθητι ἀρσένιον μοναχόν : Καὶ ἐν φ. 66², μνήσθητι λαυρέντιον μοναχόν. Τὰ δύο τελευταῖα τῶν σημειωμάτων τούτων ἀπαντῶσιν ἐν τῇ κάτω ᾠῇ τῶν ῥηθέντων φύλλων.

Ἐν φ. 1^α ἰδιωτικὴ τις σημείωσις φέρουσα χρονολογίαν 1638 (;), γεγραμμένη ὑπὸ βαναύσου χειρός. Ἐν φ. 100^β διάφοροι λογαριασμοὶ καὶ δοσοληψίαι τοῦ XVIII αἰῶνος. Ἐν τέλει συνεστάχεται μετὰ τῆς πινακίδος τοῦ περικαλύμματος φύλλον χάρτου γραφῆς XVII αἰῶνος, περιέχον ὕλην λειτουργικὴν. Ἀλλὰ καὶ ἀμφότεραι αἱ πινακίδες ἐσχηματίσθησαν διὰ συγκολλήσεως πολλῶν φύλλων χαρτῶον, γραφῆς τοῦ XVII αἰῶνος καὶ ὕλης ἐκκλησιαστικῆς, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος διασχιθείσης πινακίδος.

Τὰ κεφαλαῖα τοῦ κώδικος εἶναι χρυσοβαφῆ καὶ καλλιγράμμα, τὰ ἐπίτιπλα κοσμήματα τὰ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν λειτουργιῶν κοινά, τὰ δὲ ἀρχικὰ γράμματα πλουσίως περιλοτεχημένα παριστώσι τοῦτο μὲν ὄφεις, ἐλάφους, ζῶα φανταστικά ὀρθούμενα ἢ ἐπικλίνοντα, περιπλεκόμενα ἢ στρογγυλούμενα κατὰ τὰς συμπαριστάμενας ἀνάγκας, τοῦτο δὲ φύλλα, βότερις, φντὰ κλ.

Τὰ φ. 31^β, 77 καὶ 78 παρέμειναν ἄγραφα. Μεταξὺ δὲ τῶν φ. 95 καὶ 96 ἀπεκόπη ἐν φύλλον κατὰ τὰ λοιπὰ ἢ διατήρησις τοῦ κώδικος εἶναι ἀρίστη.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς τῆς ἐν Βάθει μονῆς Ἁγίου Νικολάου.

23 [1952]

Χάρτης. Λισσι. 0,14 × 0,10. Αἰῶν XVII. Φ. 83.

Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ Φιλοσοφικά.

Προηγεῖται (φ. 1^α) ὁ πίναξ τῶν κεφαλαίων συμπίπτων κατὰ πάντα τοῖς περιεχομένοις τοῦ κώδικος.

Ἡ τάξις τῶν κεφαλαίων ἢ αὐτὴ ὡς παρὰ τῷ Migne : Patrologia Graeca, Τόμ. XCIV, σελ. 521 κ. ἐ. Φέρει ὁ κώδιξ καὶ ἀφθόρους παρασελίδιους σημειώσεις.

Ἐν φ. 1^α ἐπὶ τῆς ἀνω ᾠᾶς. : Ἐκ τῶν τοῦ γεωργίου Ἰωαννίδου

Πελοποννησίου τοῦ μονόχειρος.»⁽¹⁾ Ἐν φ. 5^α ἐπὶ τῆς ἄνω ὠσαύτως
ῥῶς. <καὶ τὸδε ἐκ τῶν γεωργίου . . . .> Ἐν τέλει ἐπὶ φύλλου
συνεσταχωμένου τῆ πινακίδι τοῦ περικαλύμματος :

$$\int + 1750 \text{ νοεμ: } 15 \int$$

τῆ πρώτη τοῦ
σαραντατημέρ^{ου}.

Τὰ φ. 2^α — 4^β ἄγραφα. Ἐν δὲ τῶ φ. 5^α ἐπίτιλον πενιχρὸν διὰ
πρασίνου μέλανος τεχνουργηθέν.

Ἐκ δωρεᾶς Νικοδήμου Παπαγιαννακοπούλου,

24 [2116]

Χάρτης. Διαστ. 0,19 × 0,145. Αἰὼν XVI. Φ. 118

1. (φ. 1^α) Ἀκολουθία τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.
2. (φ. 20^β) Ἡ καταβάσις : Ἀνοιζῶ τὸ στόμα μου . . .
3. (φ. 21^α) Ἀκολουθία τῶν Θεοφανείων.
4. (φ. 37^α) Ἀκολουθία τῆς Ὑπαπαντῆς.
5. (φ. 45^α) Ἀκολουθία τοῦ ἱερομάρτυρος Βλασίου.
6. (φ. 46^α) Ἀκολουθία τῶν Ἀγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων
τῶν ἐν Σεβαστείᾳ.
7. (φ. 50^α) Ἀκολουθία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.
8. (φ. 56^β) Ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου Γεωργίου.
9. (φ. 59^α) Ἀκολουθία τῶν ἐπτὰ πικίδων τῶν Μακκαβίων

(1) Εἶναι καὶ ἀλλαγθέν γνωστὸς οὔτος. Κατήγετο ἐκ Φιλίων τοῦ δήμου
Λευκασίου τῶν Καλαβρύτων ἐξ οἰκογενείας Μαλίκη, τὸ ἰσάγγελον δὲ σχῆμα
περιβληθεὶς μετωνομάσθη Γρηγόριος. Πρὸ τοῦ Ἀγῶνος ὑπῆρξε διδάσκαλος ἐν
Μολδοβλαχίᾳ καὶ ἀλλαχῶ, ἀπέθανε δὲ ὑπερπροβεβηκῶς περὶ τὸ ἔτος 1845. Ἡ
βιβλιοθήκη αὐτοῦ ἐναπόκειται ἤδη ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Λευκα-
σίου, περιλαμβάνουσα καὶ τινὰ δεκάδας χειρογράφων, ὧν τὴν ἀναγραφὴν συνέ-
ταξα κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1904. (Πρὸβλ. Νί κ ο υ Ἀ. Β έ η : «Ἐκθε-
σις παλαιογραφικῆς καὶ ἱστοριοδιφικῆς ἐκδρομῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύ-
των». Ἐν τοῖς «Παναθηναίοις . Τόμ. Θ' (1904—1905) σ. 241,

καὶ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν Ἐλεαζάρου καὶ τῆς μητρὸς Σι-
λομώνης.

10. (φ. 70^β) [Ἀκολουθία τῆς Μεταμορφώσεως].

11. (φ. 84^β) [Ἀκολουθία τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου].

12. (φ. 102^β) [Ἀκολουθία τῆς ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου].

13. (φ. 106^α) Ἀκολουθία τῇ Κυριακῇ τῶν Ἀγίων Πάντων.

14. (φ. 111^α) Κανὼν τῶν Ἀγ. Πάντων ἔχων ἀκροστοιχίδα :

Τὸν πρῶτον ὕμνῳ σύλλογον τῶν ποιμένων.

15. (φ. 116^α) Ἀκολουθία τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ
Λουκᾶ.

Κολοβόν. Τὰ φ. 21^α — 58^β ἐκπεσόντα ἀνεπληρώθησαν δι' ἐτέ-
ρων φύλλον χάριτον διαφόρου τοῦ λοιποῦ κώδικος. Ἡ ὑπ' ἀριθ
2 καταβασία γέγραπται ὑπ' ἄλλης χειρὸς.

Ἐπιτίτλά τινα ἐν φ. 1^α , 37^α , 50^β , 70^α , 84^α .

Ἐν φ. 58 δοκίμια κονδυλίου.

Τὸ πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος περικάλυμμα συναπειτέλεσθη διὰ
τῆς συγκολλήσεως χειρογράφων φύλλον λειτουργικῆς ὕλης.

Ἐκ δωρεᾶς τῆς Θεσσαλικῆς Μονῆς Ξενιάς.

25 [2097]

Χάρτης. Διαστ. 0,215 × 0,148. Αἰὼν XVI. Φ. 66.

Θηκαροῦ εὐχαί.

Κολοβόν. Ὁ κώδιξ μέχρι τοῦ φ. 7^β ἔχει καὶ κατὰ σελίδας ἀριθμῆσιν·
κοσμεῖται δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἀπλῶν ἐπιτίτλων, ἐν φ. 1^α , 19^β , 62^α .

Ἐν φ. 1^α κάτωθι τοῦ ἐπιτίτλου γέγραπται διὰ χειρὸς ἄλλης
τῆς τοῦ βιβλιογράφου· 1631 μαιου 1^ον

Ἐν φ. 63^β , ἐν τῇ ἔξω ᾄδᾳ, ἀναγινώσκομεν· σαμουήλ ἱερομω-
ναχος ξινοῦτης (1)· αωμ· φεβρουαρίου 14.

Ἐκ δωρεᾶς Ἀποστόλου Παπακωνσταντίνου, ἱερέως Ἀλμυροῦ.

---

(1) = Ξενιώτης, ἦτοι ἐκ τῆς μονῆς Ξενιάς, περὶ ἧς ὁ Ν. Ι. Γιανν-
ουλοῦς: «Ἱστορία καὶ ἐγγραφα τῆς Μονῆς Ξενιάς» ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς
Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας. Τόμ. Δ' σ. 653 κ. ἑ. καὶ ἐν ἰδίῳ
τεύχει.

26 [169]

Χάρτης. Διαστ. 0,173×0,24. Αἰὼν XVII Φ. 4

«Δήλωσις περὶ τοῦ εὐρίσκειν εὐκόλως τὸν βουλόμενον ἐν ποίοις βιβλίοις εἰσὶν οἱ λόγοι τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ οἱ βίοι τῶν ἀγίων οἱ τιθέμενοι εἰς ἀνάγνωσιν».

Ἐκ δωρεᾶς Παρθενίου Ῥυματζῆ, ἱερομονάχου ἐν Σάμῳ.

27 [2224]

Χάρτης. Διαστ. 0,28×0,195. Αἰὼν XVII. Φ. 23.

1 (φ. 1^α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Λειτουργία.

2 (φ. 21^α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου Λειτουργία.

Παρέμεινεν ἀτελής.

Ἐν φ. 22^β διὰ χειρὸς βαναύσου γέγραπται: «αἰτουτη ἡ θῆά καὶ ὁ καὶ ὑέρα λητουργῆα ηνε | τῆς μεταμωρφώσεως. | μα-
νάστηροι κώρωθη (:) καὶ) ωποιος τὴν ἀπωξενόσι να ἐχη την καταραν

τῆς | μεταμωρφώσεως καὶ ὦν πατερῶν· ἀμην(;)—». Ἐν τῷ αὐτῷ

φύλλῳ δι' ἔρυνθροῦ μέλανος: «1799 | μαρτηου | - 2 Λ.» Ἐν φ.
13^α ἐν τῇ ἄνω ᾄα:

«αν θέλις καὶ ἀν αγαπᾶς να μάθις | το κο[ν]τίλι

σίρι πρὸς τὸν διδάσχαλον με τασπρα σο· μα[ν]τίλι».

Ἐν φ. 19^β σημείωμα μόλις που διακρινόμενον: «ογο ω κορηα-
νός γραψα». Ἐν τῇ ἔσω ᾄα τοῦ φ. 20^α, ἐν τέλει τῆς λειτουργίας
Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «Βησαρη. ὡς (¹) ηερο | μοναχός | σίν-
γράφεύς | σ τός | ἀμην»

(¹) Πρὸβλ. Νίκοῦ Ἀ. Βέη: «Τὸ Παρθενὸν — Παρθενὸς καὶ τὰνά-
λογά του» ἐν τῷ Νοὺ μ ᾄ. Χρόνος Γ' ἀριθ. 141 (Ἀθήνα 25 τοῦ Μάρτη
1905, σ. 4).

Ἐάν κρίνωμεν ἐκ σημειώματός τινος ἐν τῇ ἄνω ᾠδῇ τοῦ φ. 4^α ὁ κῶδιξ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ' ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ὑπῆρχε κτῆμα τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ μονῆς τῶν Μεγάλων Πυλῶν.

Ἐν φ. 1^α καὶ 21^α ἐπίτιπλα κοινῆς τέχνης. Τὰ δὲ ἀρχικὰ γράμματα τοῦ κώδικος εἶναι εὐμεγέθη καὶ πολύχρωμα, ἀλλ' ἤκιστα λεπτῶς ἐξεργασμένα. Χεῖρ μεταγενεστέρου ἀμαθοῦς καὶ ἀπειροκάλου καλογήρου δ.έφθειρε τὸν κώδικα γράφας ἐν τῇ ᾠδῇ διαφόρων φύλλων γνωμικά, σκαριφήματα οἰκτρὰ, σημειώματα οὐδενὸς λόγου ἄξια, ἅτινα ὕστερον καὶ διέγραψε, κλ. κλ.

Ἐκ δωρεᾶς Ἐλευθερίου Καστηρησίου.

28 [870]

Χάρτης. Διάστ. 0,20 × 0,145. Αἰὼν XVIII. Φ. 363

Μηναῖον τοῦ ὄλου ἐνικυτου.

Μετὰ φωνῶν. Μνημονεύονται ἐν αὐτῷ μέλη τῶν ἐξῆς :

Α' Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν (φ. 2^α, 72^α, 80^α, 131^β, 310, β).

Β' Ἀνδρέου Ἱεροσολυμίτου (φ. 22^β).

Γ' Λέοντος Δεσπότου [τοῦ Σοφοῦ] (φ. 24^β, 348^α).

Δ' Ἀνατολίου [Πατριάρχου Ἱεροσολύμων] (φ. 38^β, 75^α).

Ε' Ἀρσενίου (;) (φ. 88^α).

ς' [Ἀνδρέα ;] Βυζαντίου (φ. 116^β, 323^α).

Ζ' Ἰωάννου Μοναχοῦ (φ. 128^α, 160^β, 162^β, 312^β).

Η' Ἰκασίας Μοναχῆς (φ. 133^α).

Θ' Δομετίου Ἱερομονάχου (φ. 363^β).

Ἐπὶ τοῦ παραφύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένον ἐπὶ τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος γέγραπται : * 1791 Ἰουνίου 18 ἡμέρα τετάρτη | ἕκαμα ἄρχειν κἀγῶ δομέτιος εἰς τῷ παρὸν στηχειραρι(ων) κάτωθι δὲ τοῦτου δις ἐπαναλαμβάνεται ἀνορθογράφως : «ἀρχὴ πίστεως μωσαϊκὸς σιανρός.» Ἐν φ. 1^α ἡ χρονολογία αωκςψ τβρίου κγ' Ἐν τέλει, ἐπὶ τοῦ φύλλον τοῦ ἐπικεκολλημένον ἐπὶ τοῦ

περικαλλύματος, διὰ μέλανος ὤχρου· κ(α)ὶ τῶδε συν τοις ἄλλοις δομετί[ου] Ἱερωμονάχου | [ἐκ τῆς περι]φήμου πελλοπονίσου ἐκ τῆς ἐπαρ | [χίας Κορ]ήνου...καὶ κατωτέρου διὰ ζωηροῦ μέλανος: 1797 μαρτίῳ 26 δευτέρα τι εἰμέρα ἐπίραν τέλος τα χα | γιάτια τῆς εκλι- σίας μητροπόλεος | ἁγίου Κορίνου ὅπου δια προσταγῆς τοῦ μπε | κύρ μπε[η] εφέντι ἐγιναν γ(αὶ) δια συνδρο | μῆς τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου κορινθου γ(υρι)ου | κύρ ζαχαρία κ(αὶ)τόν λιπόν εὔσεβόν γρι | στιανόν τῆς πολιτίας ταύτης καὶ ἔπεται ἡμοροκονδυλιά: Μελέτιος

Τὰ φ. 41, 42, 245 εἶναι ἐξ ἄλλου χάρτου καὶ ἐτέθησαν πρὸς ἀναπλήρωσιν ἐκπεσόντων φύλλων. Τὸ φ. 244^β ἄγραφον.

Ἐκ προσφορᾶς τοῦ κ. Ἀγαθαγγέλου Λουκά, ἱερομονάχου ἐκ τῆς Δομποῦς τῆς Λεβαδείας.

29 [1763]

Χάρτης. Διαστ. 0,16 × 0,235. Αἰὼν XIX. Φ. 25.

1 (φ. 1^β) Ἀκολουθία . . . « τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις... Διονυσίου Ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης ἡνίκα ἐκ Στρο- φάδων πρὸς νῆσον Ζάκυνθον ἐνεκομίσθη ».

2 (17^α) « Ἡ Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου... Γερασίμου ἐκ Τρίκης τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ· ψαλλομένη τῇ κ' τοῦ Ὀχτωμβρίου μηνός. Συντεθείσα παρὰ **Νικολάου Ἱερέως Γαβριλόπουλου** τοῦ Ζακυνθίου. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ· ἀΨιη: 1718 ».

Ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ προμνημονευόμενον ἔτος 1718 παρὰ Νικολάῳ Σάραφ, εἰς 4^{ον} (1).

(1) Ἀ ν δ ρ έ ο υ Π α π α δ ο π ο ύ λ ο υ Β ρ ε τ ο υ : Κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1821 τυπωθέντων βιβλίων παρ' Ἑλλήνων... Ἐν Ἀθήναις 1845, σ. 14, ἀριθ. 115—Ἰ ω σ ῆ φ Δ ε - Κ ι γ ἄ λ α : Σχεδᾶσμα κατόπτρου τῆς Νεοελληνικ. Φιλολογίας . . . Ἐν Ἐρμουπόλει 1846, σ. 19, ἀριθ. 93 — Ἀ. Π α π α δ ο π ο ύ λ ο υ Β ρ ε τ ο υ : Νεοελληνικὴ Φιλολογία. Τόμ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1854, σ. 64, ἀριθ. 167. — Κ. Ν. Σ ἄ θ α. Νεοελληνικὴ Φιλολογία. Ἐν Ἀθήναις 1868, σ. 596. — Πρὸβλ. Ν ι κ ο λ ἄ ο υ Κ α τ ρ α μ ῆ : Φιλολογικὰ ἀνάλεκτα Ζακύνθου. Ἐν Ζακύνθῳ 1880, σ. 335.

Κολοβή. Ἐν φ. 1^α γέγραπται: Ἡ παροῦσα ἐγράφη παρ ἑμοῦ
τοῦ ἐλαχίστου | ἐν Ἱερεῦσι | Διονυσίου Ζήχου | Εἰς δόξαν Θεοῦ.
καὶ Αἴνον τοῦ Ἱεράρχου μας Διονυσίου..... Ἐν Μητῇ Δικεμβρίῳ
ια αὐκ. | Ἐτη Σωτηρίῳ

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Γαβριὴλ Κυριαζοπούλου, ἱερομονά-
χου τῆς Μονῆς Βλαχερνῶν (ἐν Ἡλείᾳ).

30 [1947]

Χάρτης. Διάστ. 0,15×0,308. Αἰὼν XVIII. Φ. 257.

1 (φ. 21^α) **Μανουὴλ Μαλαξοῦ** Νομοκάνων.

Κολοβός. — Προτάσσονται τούτου τάδε:

Α' (φ. 1^α) Προδιοίκησις τοῦ **Μανουὴλ Μαλαξοῦ** τοῖς
ἀπανταχοῦ Ὀρθοδόξοις

Β' (φ. 2^α) Πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ Νομοκάνονος.

2 (φ. 240^ο) Χρονικόν. Ἀκέφαλον. Ἄρχεται, τὸ σωζόμενον
μέρος, ἀπὸ τῆς βασιλείας τῶν Πτολεμαίων καὶ τελευτᾷ εἰς τὸ
ἔτος 1530.

Ἐκ προχείρου μελέτης τοῦ χρονικοῦ τούτου ἐπέσθην ὅτι ὁ
συντάξας αὐτὸ εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὸν Χρονογράφον τοῦ Ψευδοδωρο-
θέου Μονεμβασίας, ὃν ἐπιτέμνει, καὶ τινα ἐκδοχὴν τοῦ Βραχέως
Χρονικοῦ τοῦ συνεκδεδομένου τῇ χρονογραφίᾳ τοῦ Δούκα (Βοηθαε
1834, σ. 315-527), ὃπερ ἀντιγράφει μετ' ἐλαχίστων ἀλλοιώσεων.

3 (φ. 246^β) **Ἰωάννου Χρυσοστόμου** «Ὁμιλία διέ-
φορη εἰς παρηγορίαν τῶν θλιβομένων ἕνεκεν τῶν τελευτησάν-
των αὐτῶν συγγενῶν».

4 (φ. 251^α) «Εὐχὴ ὅταν ἀπέρη ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν τῆδε·
γράφη δὲ ταύτην ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ π(α)τήρ εἰς χάριτην· καὶ
βάλη εἰς τ(ήν) χεῖρα τοῦ τεθνηκότος· διὰ τῶν φόβον τῶν τελωνί(ων)
τοῦ αἵματος, καὶ τοῦ σκότους τοῦ αἵωνος τοῦτου»

5 (φ. 252^α) **Βασιλείου τοῦ Μεγάλου** Ἀσκητικὰ
κατ' ἐκλογὴν.

6 (φ. 255^α) **Ἰωάννου Ζωναρά** «Λόγος πρὸς τοὺς τὴν
φυσικὴν τῆς γονῆς ἐκροὴν μίασμα ἡγουμένους»

Κολοβόν. Ἐν φ. 1^α, ἐν τῇ κάτω ῥα, γέγραπται : + Θεοδοσίου ἀραβανῆ ὑπάρχει.

Ἐν δὲ τῷ φ. 251^β ἀναγινώσκομεν ἐρυθρόγραφα : + ἔτελειώθη τὸ παρὸν νόμιμον, δια χειρὸς ἰμοῦ|Θεοδοσίου ἱερομονάχου ἀραβανῆ. ἐπὶ ἔτους|ζσα: ἀπὸ Χ(ριστο)ῦ γενήσεως, αψκγ:—|ἐνμηνί μαρτίῳ λα: ἡμέρα δ'. Πρὸ τοῦ ζσα, εἶχε γραφῆ, ἴσως ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βιβλιογράφου, δι' ἀμαυροῦ μέλανος : ζσα, ὅπερ ἄλλη χεὶρ διώρθωσεν εἰς : ζσα.— Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ 251^β μετὰ τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν σημείωμα ἔπεται τὸ ἐξῆς : ὁ νόμος ὅπου ἔγραψα, ἐτοῦτον τὸν νόμον, ἦτον γεγρα | μένος, ἀπὸ Χριστοῦ γενήσεως, αχ'.

Ἐν δὲ τῷ φ. 201^β, ἐν τῇ κάτω ῥα, ὑπάρχει σημείωμα φέρον τὴν ὑπογραφήν τοῦ Πανούτσιου Νοταρά.

Τὸ φ. 20 ἄγραφον. Στάχωσις ἐκ χάριτος ναστοῦ.

31 [1161]

Χάριτις. Διάστ. 0,21×0,16. Αἰὼν XVIII. Φ. 42

1 (φ. 1^α) [Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου τοῦ ἐν Πάτμῳ].

Ἄκεφαλος.

2 (φ. 27^α) «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου τοῦ θαυματουργοῦ, τοῦ ἐν τῇ Πάτμῳ ἀσκήσαντος, ἐν ᾗ καὶ τὸ τίμιον αὐτοῦ κατάκειται λείψανον, συ[γ]γραφεῖς παρὰ Ἰωάννου τοῦ . . . μητροπολίτου Ῥόδου καὶ παρὰ τοῦ παναγιωτάτου Ἀθνασίου πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ τανῦν νεωστὶ ὑπὸ τοῦ ἐν μοναχοῖς Ἀγαπίου Μοναχοῦ μεταφραστεῖς εἰς κοινήν διάλεκτον . . . »

Ἐν τέλει (φ. 42^α) : «1728. αὐγούστου· 19 Ἐτελούθη | το παρὸν» Μεθ' ὃ «Ἐγράφη δὲ ὑπο χειρὸς Ἰω(ανν)ου ἀναγνώστου· | ἐκ τῆς ὑπερφύμου νῆσος πάτμου εὐρισκόμε | νος εἰς τὴν νῆσον ἀμωργὸς ὥτε δὲ ἐκλυσιάζου | μου εἰς τον ναον τῆς ὑπερ-εὐλόγημένης δεσπίνης | ημον θ[εοτό]χ[ο]υ καὶ ἀείπαρθένου μαρίας» Χεὶρ μεταγενεστέρα διὰ μέλανος ὕδαροῦς ἐν μὲν τῷ πρώτῳ σημείωματι μετέγραψε τὸ 1728 εἰς 1858, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ σημείωματι μετέγραψε τὸ : Ἰω[ανν]ου εἰς Νικ[ολα]ου. τὸ : ἀμωργὸς

εἰς . Σάμω καὶ προσέθηκε μετὰ τὰς λέξεις . ἀείπαρθένου μαρίας
τὰς λέξεις . Τῆς κοιμήσεως εἰς τὴν θεσιν τοῦ ρεύματος .

Ὁ κώδιξ ἔχει ἀφελῆ κοσμήματα διὰ μέλανος ἐν φ. 12^α , 17^β ,
20^β , 25^β , 27^α . Τὸ περικάλυμμα δ' αὐτοῦ παλαιόν, ἐνιαχού
τιλφόβρωτον .

Ἐκ δωρεᾶς Ἀλεξάνδρου Οἰκονόμου, δικηγόρου ἐν Χαλκίδι .

32

Χάρτης. Διάστ. 0,17 × 0,20. Αἰὼν XVIII. Φ. 48

1 (φ. 1^α) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Λειτουργία .

2 (φ. 17^α) Βασιλείου τοῦ Μεγάλου Λειτουργία .

3 (φ. 30^α) Λειτουργία τῶν προηγιασμένων .

4 (φ. 48^α) Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων .

Ἀρχ. : Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποι-
μὴν καὶ ἀμνέ, . . .

Τελ. : οὐ σὸν εἶ μόνος ἀναμάρτητος καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀνα-
πέμπομεν, τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν
καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν .

Ἐν τέλει τῆς Λειτουργίας τῶν προηγιασμένων, φ. 47^β , ἀνα-
γινώσκομεν . « Τελοσ τῆς θείας λειτουργίας τῶν προηγιασμένων . |
Πληρώσας, εἶπον χριστέ σοὶ δόξα πρέπει, | πάντοτε, νῦν, καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας Ἀμήν : — | Ἐγινε ἡ παροῦσα λειτουργία διὰ δαπάνη,
τοῦ ὀσιωτά | του γέρο κύρ Ἰωακείμ, ἀπὸ κελλιον φιλοθεϊτικῶ.
λεγόμενον . | τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος γεωργίου, τοῦ
τροπαιχφόρου, οὗ ταῖς ἁγίαις πρεσβείαις αὐτοῦ, κύριε Ἰησοῦ
Χριστέ | ὁ Θεός ἡμῶν, ἐλέησον πάντας ἡμᾶς : × | Ἐγράφη δὲ διὰ
χειρὸς ἰμοῦ μελετίου, | τοῦ ἐλαχίστου : — | » Ἐν τέλει τῆς εὐχῆς
τῶν μετανοούντων, φύλ. 48^β , « ... 1792 δικεμβρίου : 20 : —

Κοσμεῖται δὲ ὁ κώδιξ ὑπ' ἀρχικῶν γραμμάτων εὐμεγέθων
καὶ τεχνικῶν φερόντων εἰκόνας εἰλημμένας ἐκ τοῦ φντικοῦ καὶ
ζωϊκοῦ βασιλείου, καὶ ὑπὸ κομφῶν ἐπιτίλων ἐν ἀρχαῖς τῶν
λειτουργιῶν, ἐξ ὧν τὰ ἐν ἀρχῇ τῆς λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου
καὶ τῶν προηγιασμένων ἐν εἰδει πλαισίον, περιέχοντα τὰ κεφα-

λαιώματα τῶν λειτουργιῶν τούτων. Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου διὰ συμπλεκομένων γραμμιάτων κατὰ τὸν γνωστὸν βυζαντινὸν ὀρθισμόν.

Ἐκ δωρεᾶς Εὐγενίου Ασπάστα, Ἀρχιεπισκόπου Χαλκίδος.

33 [134]

Χάρτης. Λιαστ. 0,174 × 0,12. Αἰὼν XIX. Φ. 198

Μουσικὸν ἀνθολόγιον.

Ἀναφέρονται ἐν αὐτῷ οἱ ἐξῆς μελογράφοι :

Α' Ἰάκωθος πρωτοψάλτης Μεγάλης Ἐκκλησίας (φ. 1^α , 47^β).

Β' Πέτρος Λαμπαδάριος Πελοποννήσιος (φ. 11^α , 28^α , 60^α , 79^α , 89^β , 92^α , 93^β , 95^β , 96^β , 109^α , 121^β , 159^β).

Γ' Ἰωάννης | Σγουρόπουλος | (φ. 12^α , 42^β , 44 , 179^β).

Δ' Ἀναστάσιος Λαρισινὸς Λέγατος (φ. 22^β).

Ε' Μπαλάσιος | Ἱερεὺς καὶ Νομοφύλαξ | (φ. 56^α , 68^α , 188^α , 189^α).

Σ' Γερμανὸς Νέων Πατρῶν (φ. 64^α).

Ζ' Ἰωάννης Κουκου|ζέλης (φ. 83^α).

Η' Δημήτριος Μαρούκας (φ. 99^α).

Θ' Δανιὴλ πρωτοψάλτης Μεγάλης Ἐκκλησίας (φ. 114^α , 137^β , 184^α , 186^β).

Ι' Πέτρος Λαμπαδάριος Βυζάντιος (φ. 127^β , 176^α).

ΙΑ' Πέτρος Μπερικήτης (φ. 178^β , 180^α , 181^α , 182^β , 185^β).

ΙΒ' Δαμιανὸς Ἱερομόναχος (φ. 188^α)

ΙΓ' Μελέτιος Σιναΐτης (φ. 189^β).

Ἐν φ. 194 .

«Ὡσπέρ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν πατρίδα,
καί ἡ θαλατεύοντες ἰδεῖν λιμᾶνα,
οὕτω καὶ οἱ γράφοντες ἰδεῖν βιβλίου τέλος.

«Ἐἴληψε τέλος ἡ παρούσα περιspoύδατος | βιβλος, διὰ χειροῦ
καμοῦ δημητρίου μαρουῦκα τοῦ ἐκ τῆς περιφήμου νήσου ὕδαρα | ἐν
ἔτει σωτηριῶ : ἀφ᾽ : ἀγouστοῦ : κ' : ἐν τῇ | νίσω ὕδρα καὶ οἱ
ἀναγινώσκοντες | ἔυχασθε ὑπερ ἑμοῦ

«Τῶν ἀνά χεῖρας λαβόντων τὴν δὲ βιβλον,
δέομαι θερμῶς τοῦ δοῦναι μοι συγγνώμην,
περὶ τῶν κειμένων ἐν ταύτῃ γέ σφαλμάτων,
ἃ τηνα πεφευγασί τῶν ὠφθαλμῶν μου.
Ἢ μὲν χεῖρ ἡ γράψασα σῆψεται τάφω
ἡ γραφὴ δὲ μενεῖ εἰς χρόνους μακροτάτους

καὶ ἔπειτα διὰ γραμμῶν μεγάλων :

Τῷ συντελεστῇ | τῶν καλῶν θεῶ | δόξα

Μετὰ ταῦτα χεῖρ μεταγενεστέρα ἔγραψε μετὰ φωνῶν τάδε :

a (φ. 195^a) «Ἦμνος εἰς τὴν Ἑλλάδα».

Ἄρχ. : ὦ σεπτὴ Ἑλλὰς φιλιότη παιρὶς . . . .

b (φ. 196^b) «Εἰς Ἑλληνες προσφωνητικόν».

Ἄρχ. : Ἑλληνες φίλοι καὶ ἀδελφοί . . . .

c (φ. 197^b) «Σάλπιγξ τῶν Γραικῶν».

Ἄρχ. : Σάλπιγξ ἡχεῖ φίλοι Γραικοί . . . .

Ὁ κῶδιξ ἔχει ἀφελῆ ἐπίτιπλα κοσμήματα ἐν φ. 1^a, 12^a,
28^a, 42^b, 85^b, 89^b, 99^a, 109^a, 114^a, 127^b, 137^b,
159^b, 178^b .

Ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ πρὸς τὴν ἄρχην τοῦ
κώδικος περικαλύμματος ἐπικεκόλληται δελτίον ἐφ' οὗ ἐντύπως
σημειοῦνται τάδε . EX LIBRIS | JOHANNIS CLADI |
PHYSICO-MEDICI

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Γ. Κλάδου.

34 [681]

Χάρτης. Λιαστ. 0,225×0,16. Αἰὼν XVIII. Φ. 27.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Ἱεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν ψαλλομένη τῇ δ' Ὀκτωβρίου.

Ἐν τέλει, φ. 27^β: Ἐγράφη ἡ παρούσα ἀκολουθεία, διὰ χειρὸς, Δη | μητρίου ἀναγνώστου, τοῦ ἐκ τῆς νήσου μιτυλήνης. | Ποῖημα δὲ, Διονυσίου μοναχοῦ, χίου τοῦ ἀωμάτου | εἰς τοὺς 1794. | Σεπτεμβρίου: 12. Μεθ' ὃ διὰ χειρὸς ἄλλης: Ἐγράφη ἡ παρούσα ἀκολουθεία, διὰ χειρὸς Δη

Ἐν φ. 15^α καὶ ἐξῆς ἐκτίθεται ὁ βίος τοῦ ἁγίου πολλὰ τὰ ἄξια προσοχῆς περιέχων ὑπὸ ἀγιογραφικὴν, λαογραφικὴν καὶ ἱστορικὴν ἔποιν.

Ἐπὶ τοῦ φύλλου τοῦ ἐπικεκολλημένον ἐπὶ τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ὑπάρχει ἀποτεινωμένη σφραγὶς ἦκιστα εὐκρινής, κάτωθεν δὲ ταύτης μετὰ τινα ἀσήμαντα βαναύσου χειρὸς σημεῖωματα, ἔπονται τὰδε βαναύσως ἐπίσης γεγραμμένα: .ετοῦτο το παρον βειδλειου εινε του αγιου //!!!!// ὅπειος | το πάρει νε έχει την καταρα του αγειου νικολάου

Ἐν τῇ ἕξῳ ᾧα τοῦ φ. 8^β σημεῖωμα οὗ ὁ κώδιξ ἀνήκει εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἴσως ἐν Μεγάροις.

Τὸ πρῶτον φύλλον ἐγράφη ὑπὸ χειρὸς πολλῶ μεταγενεστέρας ἢ ὁ λοιπὸς κώδιξ. Ὑπάρχει δὲ ἐν αὐτῷ καὶ κατὰ σελίδας παλαιὰ ἀριθμησις διπλῆ, δι' ἑλληνικῶν καὶ ἀραβικῶν ἀριθμῶν.

Ἐκ δωρεᾶς Ἐλευθερίου Κογκούλη, οἰκονόμου Μεγάρων.

35 [749]

Χάρτης. Λιαστ. 0,21×0,16. Αἰὼν XVII. Φ. 137.

1 (φ. 1^α) Εὐχολόγιον.

2 (φ. 92^β) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου Λειτουργία.

3 (φ. 107^β) Ἀποστολοευαγγέλιον εἰς διαφόρους περιστάσεις ἐκ-
φωνούμενα, εἰς μνήμας ὁσίων, μαρτύρων, ἱεραρχῶν, εἰς ἐγκλί-
ναια ναῶν, κλ.

Ἐν τέλει, φ. 137, ἀναγιγνώσκωμεν :

κύψεις ἀυχένος χῆρ ταῖ κ(αἰ) γῶνάτ(ων)·

πώνη | τερπνῶν· του σωφου Γρεγόριου·

ἐπλη | ρώθη κ(αἰ) τὸ παρῶν εὐχολόγιον· διαχειρὸς | ἐμου χαρίτου·
ἀνάγνωστος· ἔυχεσθαί μοι | διὰ τὸν κ(ύριο)ν κ(αἰ) μὴ καταράσθαι
ὡτι ὁ πᾶς | γραφῶν παραγράφῃ καὶ μετὰ ταῦτα· † ὁ θεός ἐλά-
σθητί μὲ τω ἀμαρτολῶ κ(αἰ) ἐλίησόν με.

Ἐν φ. 26^α διὰ βαναύσον χειρὸς γέγραπται· ἐτούτω το παρῶν
εὐχολόγιον υπᾶρχι του ακρείθου . . . Ἐπίσης διὰ βαναύσον χειρὸς
ἐν τῇ ἔξω ᾄα τοῦ φ. 87^β γέγραπται τὸ ἐξῆς σημεῖωμα·
ἐτούτο εὐχολογιῶν γνε του παπα μανου κ(αἰ) ητης το αποξενόση
νά εχη τη καταρα τοῦ ἀγίου βασιλι τοῦ | μεγάλου· Ἡ τελευταία
λέξι εἶναι γεγραμμένη ἐν τῇ ἄνω ᾄα τοῦ εἰρημένου φύλλον, ἐν ἧ
δι' ἄλλης χειρὸς γέγραπται καὶ τόδε· † ἀπό εμενα τῶν | παπάδῆμω·
Ἐν φ. 26^β, 71^α ἐν τῇ ἔξω ᾄα, καὶ 92^β, ἐν τῇ ἄνω ᾄα βαναύσων
χειρῶν δοκίμια κονδυλίον, ἐξ ὧν τὸ μὲν δεύτερον περιέχει τῆ
ἀρχὴν ἐπιστολῆς δημο[υ]λᾶ τως πρὸς ἀνώνυμον ἀρχιερέα, τὸ δὲ
τρίτον ὄνόματα, ὧν μνήσθητι Κύριος.

Δοκίμια κονδυλίον καὶ ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ συνεσταχωμένῳ τῷ
περικαλύμματι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος, ἐν οἷς καὶ τὸ σημεῖωμα·
ἐτούτο το εὐχολογη γνε του π(α)π(α)ρεφα | απο του κουμαν[τ]ξητι,
Ἐπίσης δοκίμια κονδυλίον καὶ ἐν τῷ παραφύλλῳ τῷ συνεσταχω-
μένῳ τῷ περικαλύμματι πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος, ἐν οἷς καὶ ταδε.
ἐτούτο το ... [β]ηθλῆον υπᾶρχει ἀγιώριτοικον | ἀπό τοις μονέις τον
ειθεῆρων. κ(αἰ) ὅποιος το αποξ[ενώσ]ει | ... αθανάσιος Ιερομ[ε]να[χ]ος
ἀπό | τῆς μεγάλης μονέις των ἡβῆρων.

Ἡ στάχσις ἀποτελεῖται ἐξ ξυλίνων πινακίδων ἐπιτεκαλυμμένων
δέρματι καστανόχρω μετὰ ζοσμημάτων ἀπλῶν.

Προέρχεται ἐκ προσφορᾶς τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ἐν Τριζκάλοις
ραοῦ τῆς Φανερωμένης καὶ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων.

36 [158]

Χάρτης. Διαστ. 0,11×0,155. Αἰὼν XVIII. Φ. 96.

Βίος καὶ διδασχαι τοῦ Ὁσίου Νήφωνος.

Ἐκέφυλον κατὰ 9 φύλλα. Ἀρχ. . . . τῷ διαβόλῳ λοιδορεῖν τοὺς ἁγίους ἐν στόματι τῶν ἀνθρώπων, . . .

Ἐν τέλει τοῦ κειμένου· ἐγράφθη τὸ παρὸν διαχειρὸς νεοφύτου ἱεροδιακόνου | ῥύδιου· ἀπὸ τῆς βροτείου γένους· ἐλευθερώσεως· ΧΡ | αψη ὁκτωβρίου α

Ὁ κῶδιξ εἶναι γεγραμμένος διὰ μέλανος ποικίλων ἀποχρώσεων καὶ φέρει παλαιὰν κατὰ σελίδας ἀρίθμησην, τὸ δὲ περικάλυμμα αὐτοῦ ἐξέπεσε.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Μιχαὴλ Τσίμα ἐκ Σάμου.

37 [1162]

Χάρτης. Διαστ. 0,11×0,16. Αἰὼν XIX. Φ. 182.

Λαυσαικόν.

Προηγῶνται τούτου τάδε·

Α' (φ. 1^α) «Προσίμιον τῆς ζωῆς τῶν ὁσίων πατέρων ὅπου περιέχονται εἰς τὸ Λαυσαικόν».

Β' (φ. 5^β) «Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς γραφείσης Λαύσῳ Πρξιποσίτῳ παρὰ Ἡρακλείδους ἐπισκόπου Καππαδοκίας».

Ὁ κῶδιξ ἔχει καὶ παλαιὰν κατὰ σελίδας ἀρίθμησην, σημειοῦνται δ' αἴται τὸ ὄλον 359. Ἐν σελίδι 345 διὰ χειρὸς ἑτέρας τῆς τοῦ βιβλιογράφου ἀναγνώσκομεν· 1811· φερουαρίου· 8· | ἐγραυθη· καὶ ἐτελειώθη· — Ἐν σελίδι 347 κατάλογος τῶν περιεχομένων τοῦ κώδικος. Ἐν σελίδι 356 τροπάριον καὶ βίος τοῦ νεομάρτυρος Κωνσταντίνου τοῦ Πελοποννησίου (1811, Μαΐου 18).

Αἱ σελίδες 346, 351--355 ἄγραφοι.

Ἐκ δωρεᾶς Κ. Οἰκονομίδου, δικηγόρου ἐν Ναυπλίῳ.

38 [218]

Χάρτης. Διαστ. 0,163×0,174. Αἰὼν XIX. Φ. 43.

Εὐχολόγιον.

Τινὲς τῶν εἰχῶν μετενηγεγμέναι εἰς τὴν νεοελληνικὴν.

Ἐν φ. 10^α περὶ πῶς νά κἄμης διαθύκη. Ἐν τέλει αὐτοῦ (φ. 11^α) ἀναγινώσκειται· αὐ Γ·: ἀυγούστου· α·: ὁ γράψας | Θεοδύσιος Ἐγγραφή ὁ κῶδιξ ὑπὸ πολλῶν χειρῶν, ὧν αἱ πρὸς τὸ τέλος βίβανασοι.

Ἐν ἀρχῇ ἄγραφα αἱ ἐξ φύλλα καὶ ἐν τέλει πολλὰ, ἅτινα δὲν κατελογίσασμεν μετὰ τῶν γεγραμμένων. Ἐπίσης ἄγραφα τὰ φύλλα 11^β — 11^β, 37, 42^β.

Ἐχει ὁ κῶδιξ καὶ παλαιὰν κατὰ σελίδας ἀρίθμησιν, ἑλλειπῆ ὁμως καὶ ἐσφαλμένην.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Χριστοφόρου Πραιάνη, ἱεροδιακόνου.

39 [673]

Χάρτης. Διαστ. 0,171×0,126. Αἰὼν XVII. Φ. 175.

Κῶδιξ μετὰ φωνῶν περιέχων τὴν λεγομένην Παππαδικήν.

Μνημονεύονται ἐν αὐτῷ οἱ ἐξῆς ἑμελογράφοι·

Α' Πέτρος Βυζάντιος ὁ Μπερικέτης (φ. 1^α, 33^α, 41^β, 44^β, 77^β, 106^β).

Β' Γεώργιος Ραιδεστηνὸς (φ. 23^β).

Γ' Γερμανὸς Νέων Πατρῶν (φ. 28^α).

Δ' [Μ]παλάσιος ἱερεὺς (φ. 34^α).

Ε' Μανουὴλ Χρυσάφης (φ. 51^α, 92^β).

Ϛ' Ἀγαλλιανὸς (φ. 53^α).

Ζ' Ἰωάννης Κουκουζέλης (φ. 66^α, 86^β, 115^α, 148^β).

Η' Ἀντώνιος ἱερεὺς καὶ νομοφύλαξ (φ. 70^α).

Θ' Ἰωάννης Γλυκὺς (φ. 80^α).

Ι' Συμεὼν Ὑριτίτης (φ. 99^α).

ΙΑ' Λάσκαρις (φ. 113^β).

IB' Ἀρσένιος ὁ μικρὸς (φ. 120^α).

II' Μητροφάνης Καρούκης (') (φ. 125^α).

IIA' Γρηγόριος Παρπούκης ὁ Ἀλεάτης (φ. 128^α).

IE' Ξένος Κορώνης (φ. 42^β).

IS' Ἰωάννης Λαμπαδάριος Κλαδάς (φ. 156^β).

Ἐν φ. 46^β καὶ 49^β ἀναφέρονται μέλη Ἀγιορειτικά. Ἄξιος προσοχῆς ὁ κώδιξ οὗτος, ἅτε μνημονεύον ὀνόματα ἐπισήμων τινῶν μελῶν, ὡς ἐθνικῶν (φ. 106^β), παλατικῶν (φ. 66^α) ἐξωτερικῶν (φ. 125^α), ποταμῆς (φ. 113^β), ῥοδάνι (φ. 142^β).

Ἐν ἀρχῇ καὶ τέλει πολλὰ φύλλα ἄγραφα, ἅτινα δὲν σινηροῦσθιμήθησαν μετὰ τῶν γεγραμμένων.

Ἐκ δωρεᾶς Ἰωάννου Λαμπάκη.

40 [751]

Χάρτης Διαστ. 0,217 × 0,157. Αἰὼν XVI. Φ. 264.

Μηναῖον Ὀκτωβρίου.

Ἐλλιπίς, ἅτε ἀποσχισθέντων μεταξὺ τῶν φ. 216 καὶ 217 ἐνὸς φύλλον καὶ μεταξὺ τῶν 263 καὶ 264 ἄγνωστον πόσων. Ἐτι δὲ κολοβὸν οὐχὶ κατὰ πολλά, ὡς φαίνεται, φύλλα. Τὸ φ. 242 ἀπεσχίσθη κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ ἀνεπληρώθη βραδύτερον διὰ χάριτον διαφορευτικοῦ ἀγράφου παραμείναντος. Τὰ δὲ φ. 1 καὶ 2 κατέχονται ὑπὸ σημειωμάτων—ὄν τινὰ ἀξιόλογα ὑπὸ λαογρα-

---

(¹) Κατὰ λάθος βιβλιογραφικὸν ἀπὸ: Θεοφάνης Καρούκης. Εἶναι δὲ οὗτος ὁ κατὰ τὸν IS' ὑπερμεσοῦντα αἰῶνα προχειρισθεὶς μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως καὶ τελευταῖον οἰκουμενικὸς πατριάρχης τῷ 1594, ὅτε καὶ ἐτελεύτησε.—Πρβλ. Ἄθ. Παπ'αδ'όπουλος Κεραμεὺς ἐν τοῖς Δ. Γρ. Καμπούρογλου: Μνημείους τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων. Τόμ. Β' σ. 193—233 καὶ Μανουὴλ Γεδεών ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ». Τόμ. Δ' σ. 337. — Πρβλ. ὡσαύτως Σοφ. Οἰκονόμου ἐν τοῖς τοῦ Δημ. Γρ. Καμπούρογλου Μνημείους... Τόμ. Β' σ. 52 κ. ἐ. καὶ Δημ. Γρ. Καμπούρογλου: Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Τόμ. σ. 383 κ. ἐ.

φικλήν ἔποιων — ἐπὶ βαναύσων χειρῶν γεγραμμένων, ἐν οἷς καὶ τόδε (φ. 2α) : « +ετωυτο το χαρτη υνε της αγηας | μαρῆ(ας) κε υ της ςω παρη να εχη την | καταρα· τῆς : —. » Ἐπὶ τοῦ ἔσοτε-
 ρικοῦ τῆς πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος πινακίδος τοῦ περικαλ-
 λήματος σημείωμά τι ἀπεξεσμένον.

Ὁ κώδιξ ἔχει ἀπλᾶ τινα ἐπίτιτλα ἐν φ. 3α , 12β , 19α , 30α , 37α , 47β , 58β , 69α , 75α , 83α , 90β , 98α , 105α , 113α , 119α , 125β , 132α , 140α , 151α , 155β , 164β , 172β , 182α , 194β , 203α , 209α , 210β , 227β , 234α , 243α , 251α , 261α .

— Προέρχεται ἐξ δωρεᾶς τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ἐν Τριζκάλοις τασῶ τῶν Ἁγίων Ἀναγνώρων.

41 [1761]

Χάρτης. Διαστ. 0,217 × 0,156. Αἰὼν XVI. Φ. 344.

1 (φ. 24α) **Μανουήλ Μαλαξοῦ** Νομοζάνων.

Προτάσσονται :

A' (φ. 1α) Πίναξ τῶν κεφαλαίων.

B' (φ. 21β) Ἐνχλή συγχωρητική.

Ἄρχ. Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, νύε καὶ λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου . . .

2 (φ. 311α) **Ἄδῆλου** Βιογραφία Ἱωάννου Χρυσοστόμου.

Ἐν τῇ δημῳάδει. — Ἄρχ. : Βασιλεύοντος Ἀρκαδίου τοῦ Βασι-
 λέως υἱοῦ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου, χρόνοι ἀπὸ κτίσεως κόσμου...

Ἐν δὲ τῇ ἕξῳ φῆα τοῦ φ. 235α χρονολογραφικὸν σημείωμα τοῦ
 ἔτους 1720. Ἐν δὲ τῷ φ. 243β ἀναγινώσκομεν :

† Θεοφάνης ἐλέφ θ(εο)ῦ π(α)τριάρχ(ης) τῆς ἀγί(ας) πόλ(εως)
 Ἱερουσαλῆμ κ(αί) πάσ(ης) Παλαιστίνης : —

† τὸ παρὼν νόμιμον δοθεῖται τοῦ πα(πᾶ) νικολάου τοῦ καρκαλά
 ἐν χώρᾳ δημητζάνα. ἵνα καὶ ἡ χώρᾳ ὅπουταν ἔχουν αὐτο εἰς
 χρέην διὰ νᾶ θεωροῦσιν ἐχέτω διὰ τοῦτο παρέχομ(εν) | ἵνα κ(αί)

ἡμεῖς μνημόσυνον ἔχομεν οὕτως ἀποφαινόμεθα | Ἐν ἔτη Ἱεροσολύμων, | ἀπὸ Χ[ριστο]ῦ ἀρχῆς [1611]. ἐν(δικτῶν)ος Θ'.

Καὶ ἔπεται ἡ μονοκονδυλιά + Θεοφάνης Ἱεροσολύμων. Καὶ ἔπεται διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς : ἤγουν Θεοφάνης τῶν Ἱεροσολύμων) πατριάρχ(ης) στέλνει ὡς εἶν τὸ γένος αὐτοῦ καρκαλάς κ(αὶ) διάδοχος τοῦ Σωφρονίου | τοῦ αὐτοῦ γένος (4).

Ἐν φ. 344^α ἀπαντᾷ ἡ μονοκονδυλιά :

+ Θεοφάνης ἐλέφ Θεοῦ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων (2).

Ἐχει δὲ γραφῇ ἡ πατριαρχικὴ αὐτὴ μονοκονδυλιά ἐπὶ ἀρχαιοτέρου σημειώματος, ἀμυδροῦ τανῦν, ὅπερ ἔχει ὡς ἐξῆς :

+ Τω[παρ]ὸν β[ιβλίον] ὑ[πάρ]χι τοῦ ἀγίου κ(αὶ) ζωοδ[όχ]ο[υ] | τάφου κ(αὶ) μὴ τις ξενόσι αὐτῷ ἕνα [μ]ῆν π[έ]σι εἰς βάρ[ος]. . . τοῦ] α[φ]ωρισμοῦ. (5)

Ἐν τῷ αὐτῷ φ. 344^α σημείωμα καθ' ὃ εἴ τις γράφει εἰς τοῦτω το [ε]ρῶμενον | χαρτηῶν. εἰς ἀφορισμένους.

Ἐν φ. 344^β ἀναγινώσκομεν « + τὰς ἐμπατίας τῶν μνηῶν ».

Ἐν παραφύλλῳ ἐπικεκολλημένῳ τῷ σταχώματι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος σημείωμα τοῦ ἔτους 1808 ὅτι ὁ Νομοκάνων ἀνῆκει τῇ μονῇ Ἐλεούσης, ἣτις τανῦν εἶναι μετόχιον τῆς μονῆς Βλαχερνῶν.

Ἐν φ. 21^β καὶ 311^α πολύχρωμά τινα ἐπίτιπλα κοσμήματα.

(4) Περὶ τῶν Καρκαλάων ἢ Καρκαλάων τῆ: Δημησιάνης ἰδὲ τὸ ἡμέτερον ἀνόνυμον ἄρθρον ἐν τῷ Ἐγκυκλοπαιδικῷ Λεξικῷ τοῦ Μπαρτι καὶ Χιόστ. Συμπερίγραμμα, σ. 411 κ. ε.

(2) Περὶ τοῦ Πατριάρχου τοῦτον ἔχομεν διεξοδικὸν ἄρθρον τοῦ Κνυρίλου Ἀθανασιάδου: «Τὰ κατὰ τὸν αἰθμιον πατριάρχην Ἱεροσολύμων Θεοφάνην τὸν Β'». Ἐν τῷ περιοδικῷ «Σοτήρι» τόμ. IB' (1889).

(3) Τὰνωτέρω σημειώματα ἐδημοσίεουσε καὶ ὁ κ. Γ. Αμπακάκης: «Χριστιανικὴ Ἀρχαιολ. Ἐταιρεία.—Δελτίον Β' περιέχον καὶ ἐργασίας τῆς Ἐταιρείας ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1892 μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου 1894». Ἐν Ἀθήναις 1894, σ. 45 κ. ε. Ἀνεδημοσίεουσε δὲ ὁ κ. Ἀθ. Παπαδόπουλος Κεραμεύς: «Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη» Τόμ. Γ'. Ἐν Πετροπόλει 1897, σ. 265 κ. ε. Ἡ ἡμέτερα ὅμως ἀνάγνωσις εἶναι διάφορος πολὺ λαχοῦ τῆς τοῦ κ. Λαμπάκη.

Τὸ φ. 21^α ἄγραφον. Μεταξὺ δὲ τῶν φ. 23 καὶ 24 ἐλλείπει ἐν τοιοῦτον. Στάχσις ἀπλῆ βαρύνη. Προέρχεται ὁ κῶδιξ ἐκ προσφορῶς τῆς Μονῆς Βλαχερνῶν Ἱηλείας.

42 [124]

Χάρτης. Διαστ. 0,118 × 0,178. Αἰῶν XIX. Φ. 201.

Κῶδιξ μετὰ φωνῶν.

Ἐπιγράφεται Ἐργὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ πάντων τῶν σημαδίων τῆς μουσικῆς τέχνης· τῶν τε ἀνιόντων καὶ κατιόντων· σωματῶν τε καὶ πνευμάτων· καὶ πάσης χειρονομίας καὶ ἀκολουθίας· συντεθειμένης εἰς αὐτὴν ὑπὸ διαφόρων ποιητῶν παλαιῶν τε καὶ νέων».

Μνημονεῖονται ἐν αὐτῷ οἱ ἐξῆς μελογράφοι·

Α' Πέτρος Λαμπαδάριος Πέστασις Πελοποννήσιος (φ. 8α, 17β, 29β, 30α, 31α, 32α, 32β, 33α, 33β, 74β, 104β, 105β, 107β, 108β, 110α, 111α, 112β, 114α, 117α, 118β, 120β, 122α, 125β, 127α, 140β, 141β, 142α, 142β, 143α, 143β, 148β, 151α, 153α, 164,α, 167α, 167β, 168α, 169α, 169β, 170β, 171β, 189α, 197β, 198β, 199β).

Β' Πέτρος Μπερικέτης (φ. 38β, 68α, 115β, 123β, 173β, 177β, 178α, 179α, 184β, 185β).

Γ' Ἰωάννης Πρωτοψάλτης (φ. 46β).

Δ' Χρυσάφης ὁ νέος (φ. 55β, 81α).

Ε' Ἰωάννης ὁ Γλυκὺς (φ. 58β).

Σ' Θεοδόσιος ἱεροδιάκονος ὁ Χῆος (φ. 58β, 192β).

Ζ' Ἀθανάσιος ἱερομόναχος Δημητριαδίτης (φ. 71α, 74α).

Η' Μπαλάσιος Ἱερεὺς (φ. 78α, 85α, 92β, 181β).

Θ' Ἀναστάσιος Ῥαψανιώτης (φ. 95α, 98α, 137β).

Ι' Ἰάκωβος ἱερομόναχος ὁ Χῆος (φ. 98β, 101β).

ΙΑ' Ἰωάννης Κουκουζέλης ὁ Μαῦστωρ (φ. 102β, 103α).

IB' Ξένος Κορώνης (φ. 105β, 110α).

II' Δανιήλ Πρωτοψάλτης Μεγάλης Ἐκκλησίας (φ. 131β, 132α, 133α, 133β, 134β, 135α, 136α, 136β, 144β, 145β, 147α, 148α, 149β, 150α, 151β, 153β, 154β, 155β, 157α, 158β, 159β, 160β, 162α, 163β, 165α, 169β).

II' Ἰωάννης Ἀνδρέτης (φ. 138β).

IE' Μακάριος ἱερομόναχος Βερροιαῖος (φ. 140α).

IS' Κύριλλος Ἀρχιερεὺς Μαρμαρηνὸς (φ. 144α).

IZ' Τζελεπής Παναγιώτης Χαλάντζογλου (φ. 175β, 182α).

Ἀπὸ τοῦ φ. 34α ἄρχονται τὰ κατ' ἤχον κεκραγάρια «... ἅτινα καλοῦνται *Ναυπλοιώτικα*. «Ἐν φ. 98β ἀναφέρεται μέλος Ἰακώβου Ἱερομονάχου Χίου ψαλλόμενον εἰς πλάγιον ἤχον δ' καὶ καλούμενον «*ἀτζέμ ἀστράν*».

Ἐν φ. 199β ἀναγινώσκομεν : τέλος τῷ δὲ συντελεσῆ τῶν ὄλων θεῶ δόξα· | αὐξ' ἐν ρηνί μαρτίῳ· | χεῖρ χριστοδούλου σμυρναίου σκούφου. Ὁ βιβλιογράφος, ὡς συνάγω ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς κοινοτικοῦ τινος ψαλλομένου εἰς τὰς ἐορτὰς τῆς Θεοτόκου (φ. 166α), ἦτο καὶ μουσικὸς συνθέτης.

Ἐν φ. 1α ἀναγινώσκομεν : 1820 Μαΐου 11. | δημήτριος θεολόγου· — | **Demetre ti teoloho.**

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Θ. Εὐαγγελίδου Ἰππειρώτου, ὡς φαίνεται ἐξ ἐπιστολικοῦ αὐτοῦ σημειώματος ἐν φ. 2α.

43 [680]

Χάρτης. Διαστ. 0,164×0,113. Λιὼν XVIII. Φ. 69.

Ἀναστασιματάριον.

Μετὰ φωνῶν. — Ἀζέφαλον καὶ ἄνευ σταχώμοιτος.

Ἐν φ. 3α, 12α, 21α, 30α, 43α, 52β, 61α ἐπίτυλα κοσμήματα ἀρκοῦντως κομψά, ἐξ ὧν τὰ τρία πρῶτα ἐν σχήματι II.

Ἐν φ. 54β ἀνούσια σημειώματα φέροντα τὰς χρονολογίας 1829 καὶ 1841.

Λογὴ Ν. Ἀναστασίου ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ναυάρχου
Κωνσταντίνου Νικοδήμου, οὔτινος ἢ σφραγίς ἀποτετύπεται ἐν
φ. 1^α καὶ 69^β .

44

Χάρτης. Λιαστ. 0,15×108. Αἰὼν XVII . Φ. 153.

Κῶδιξ μετὰ φωνῶν.

Ἀκέφαλος καὶ κολοβός. Ἐπὶ τοῦ φύλλον τοῦ ἐπικεκολλημένου
ἐπὶ τοῦ σιαχώματος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος φέρονται τάδε :
καὶ τῶδε σὺν τοῖς ἄλλοις, πεφυκεν κάμου τοῦ Κωνσταντίνου Παυ-
λίδου ἐκ τρικκέλων.

Κοσμήματά τινα ἐν φ. 2^β , 8^α , 11^β , 20^α , 23^β , 27^β ,
34^β , 36^β , 39^α , 41^β , 46^α , 59^α , 65^β , 68^β , 75^α ,
89^β , 96^α , 113^β , 131^β , 146^α , 150^β .

Μεταξὺ τῶν φ. 30 καὶ 31 ἀπεκόπη φύλλον ἔν, τὸ δὲ φ. 36
ἔχει ἀριθμηθῆ δις, ἦτοι 36 καὶ 36^α .

Στάχωσις βυρσίνη ἀπλή.

43 [122]

Χάρτης. Λιαστ. 0, × 0, Αἰὼν XVII. Σελ. 3—275.

1 (σ. 3) [Μανουὴλ Μαλαξοῦ ;] Νομοκάνων.

Ἀκέφαλος. — Ἀρχ. . . . Προσέληθι διὰ μετανοίας κυρίῳ τῷ
Θεῷ, πῶς φαίνεται ἑμῖν . . .

2 (σ. 119) Στίχοι εἰς τὰς δώδεκα δεσποτικὰς ἑορτάς.

3 (σ. 120) Εὐχὰὶ ποιεῖται.

Κολοβαὶ καὶ ἐξίτηλοι πρὸς τὸ τέλος ὑπὸ τῆς νοτίδος.

Αἱ σελ. 123-124 ἄγραφοι.

Προέρχεται ὁ κῶδιξ ἐκ δωρεᾶς Διονυσίου Ῥήγα, ἱερομονάχου
ἐκ Λεβαδείας.

46 [2359]

Χάρτης. 0,215×0,165. Αἰὼν XVIII. Φ. 207.

[Μανουὴλ Μαλαξοῦ ; | Νομοκάνων.

Προηγεῖτο πίναξ τῶν κεφαλαίων, οὔτινος τανῶν μόνον τὸ τέλος σφύζεται.

Τὰ φ. 1β - 4β καὶ 173α - 178β εἶναι ἄγραφα, τὰ δὲ φ. 195α καὶ ἐξῆς ὑπ' ἄλλης χειρὸς μεταγενεστέρας γεγραμμένα.

Ὁ κῶδιξ εἶναι ἄνευ περικαλύμματος, προέρχεται δὲ ἐκ δωρεᾶς Μιλ. Παπαδημητρίου Α. Φ.

47 [266]

Χάρτης. Λιυστ. 0,22×0,155. Αἰὼν XVIII. Φ. 40.

Εὐχολόγιον.

Ἔχει γραφῇ ὑπὸ διαφόρων χειρῶν, ὧν τινὲς τοῦ XIX αἰῶνος, καὶ περιέχει εὐχὰς ἐκ δεδομένας. Προτάσσονται δ' αὐτοῦ :
Α' (φ. 1α) Ἐκλογαὶ τῶν ἐξομολογουμένων.

Ἐτελής.

Β' (φ. 2α) Ἐκλογαὶ τοῦ μικροῦ Ἐγκυρίου.

Ἐν τῇ ᾄα τοῦ φ. 32β μεταγενεστέρα χεῖρ ἔγραψεν «ἐξόρκιον διὰ τὸ Καρβούνιον» καὶ ἐν φ. 35β , ἐπίσης ἐν τῇ ᾄα, «ἐξόρκιον διὰ τὸ κρόο . . . »

Ἐπὶ τῶν παραφύλλων τῶν ἐπικεκολλημένων ἐπὶ τοῦ περικαλύμματος διάφοροι ὄλως ἰδιωτικαὶ σημειώσεις κτήτορος τινὸς τοῦ κώδικος τῶν ἐτῶν 1831, 1845, 1846 κλ. κλ.

Μεταξὺ τῶν φ. 16 καὶ 17 ἐξέπεσον φύλλα τινά, ἄγνωστον ἀκριβῶς πόσα.

Στάχους μετὰ βυρσίνον περικαλύμματος, ἐφ' οὗ χρονοβαφῇ ἐντυπα κοσμήματα.

Ἐκ δωρεᾶς Π. Ἰασεμίδου.

48 [784]

Χάρτης. Λιαστ. 0,11×0,78. Αἰὼν XVII. Φ. 154.

Εὐχολόγιον.

¹ Ἀκέφαλον, ἔλλιπές κατὰ πολλὰ φύλλα μεταξὺ τῶν φ. 72 καὶ 73, κολοβόν. Ἐν τῷ κώδικι διακρίνονται πολλαὶ γραφαί, ὧν ἡ τῶν φ. 73^a κ. ε. φαίνεται XVIII αἰῶνος. Ἡ διατήρησις τοῦ κώδικος ἤκιστα καλή. Στάχσις ἐκ ξυλίνων πυρακίδων μετὰ βυρσίονον περικαλύμματος.

² Ἐκ προσφορᾶς Κ. Πετρίδου, ἱατροῦ ἐν Στυλίδι.

49 [979]

Χάρτης. Λιαστ. 0,105×0,155. Αἰὼν XVIII. Φ. 18.

1 (φ. 1^a) [Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου].

¹ Ἀκέφαλος. — Ἀρχ. ∴ Καὶ σὺν παιδίων προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ . . .

2 (φ. 6^a) Ἀκολουθία τῆς Α' Ὠρας.

3 (φ. 12^b) Ἀκολουθία τοῦ Ἐξαψάλμου.

Κολοβή. Τελ: . . . οὐκ εἰς τέλος ὀργισθήσεται οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα μηρεῖ, οὐ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῶν . . . .

² Ἄνευ σταχόματος.

³ Ἐκ δωρεᾶς Ἰωάννου Α. Στρατηγοῦ ἐκ Μυλοποτάμου Κυθήρων.

50 [750]

Χάρτης. Λιαστ. 0,15×0,215. Αἰὼν XVI. Φ. 67.

Εὐχολόγιον.

¹ Ἀκέφαλον, ἔλλιπές, κολοβόν. Πολλὰ φύλλα ἔχουσι σχισθῆ κατὰ μέρος καὶ ἄλλα ἔχουσι βλαβῆ ὑπὸ κηροῦ, ἐλαίου καὶ ἄλλων ἐλῶν.

Στάχους βυρσίνη, κατεστραμμένη κατὰ τὴν ῥάχιν, ἔχουσα καὶ μεταλλικοὺς γόμφους.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ἐν Τρικκάλοις γυοῦ τῆς Φανερωμένης καὶ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων.

31 [2214]

Χάρτης. Λιαστ. 0,18 × 0,234. Αἰὼν XVIII. Φ. 314.

1. (φ. 1^α) Τύποι διαθήκης, γραμμάτων συστατικῶν, συμμετρύρων, κλ.

2 (φ. 4^α) Ἐπιστολὴ Ἀνανίου Ἱερομονάχου ;] Νικολάω τῷ Σοφολογιωτάτῳ φιλοσοφικῆς ὕλης.

3 (φ. 7^α) Θέματα γραμματικὰ ποικίλα.

4 (φ. 11^α) «Τοῦ σοφωτάτου διδασκάλου κυρίου . . . Δωροθέου τοῦ Λεσβίου εἰς τὰ προεκτεθέντα γενναιοτάτη καὶ φιλοσοφικωτάτη ἀπάντησις».

Ἄρχ. : Δεικνύουσιν ὡς οἴονται διὰ τῆς πείρας οἱ νεώτεροι πᾶν σῶμα βάρος ἔχειν . . . .

5 (φ. 126^α) «Ἐπιστολὴ τινος τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει δοκούντων φιλοσόφων περιπατητικῶν κατὰ τῶν λεγόντων κατὰ τε Δημόκριτον τὸν παλαιότατον φιλόσοφον, καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους ἀπανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης φιλοσόφους, ὅτι τὸ πῦρ οὐκ ἔστιν ἀπλῶς κοῦφον, ἀλλ' ἔχει τὸ ἀνάλογον τῇ οἰκείᾳ ὕλῃ βάρους».

Ἄρχ. : Ἄσμενος ἐκομισάμην ἐλλόγιμόν σου ἐπιστολὴν λογιώτατε Ἀδελφὲ κὺρ Εὐστάθιε ἡνπερ καὶ ἀναγνοῦς, ἔγγων τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ σε ὅτι δυσανασχετεῖς . . . .

Ἐν τέλει, φ. 127^β, ἀναγινώσκομεν : οἶδα πόθεν ὁ Γράψας Γεράσιμος Ἱερομόναχος Κύπριος ὁ παρὰ τῷ Βλασῳ̄.

6 (φ. 128^α) «Τοῦ σοφολογιωτάτου Διδασκάλου . . . Νικολάου Κυριακοῦ τοῦ Τζαρτζούλη, καθ' οὗ ἡ ἀνωτέρω ἐπιστολὴ ἐγράφη, γενναία ἀπάντησις».

"Αρχ. : Τὴν παρὰ τοῦ ἀνωτάτου περιπατητικοῦ πρὸς τὴν μὲν
Εὐστάθιον πέμπεσθαι . . .

"Ἐν τέλει αὐτῆς γέγραπται : $\overline{\alpha\psi\mu\theta}$: 'Ιουλίου $\overline{\alpha\eta}$: 'Ἐν Κων-
σταντινουπόλει. | Νικολάου Πέλω πόνος. κ(αί) τηρήσει με ὁ χρόνος.
7 (φ. 152^α) «Τῷ . . . ἄρχοντι μεγάλῳ λογοθέτῃ . . . Γεωργίῳ
Καρρατζῆ Δέκων ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης, χαίρειν».

"Αρχ. : 'Αντισθένης οὗ λόγος πολὺς, ἀνὴρ τὰ τε ἄλλα παρὰ
τοῖς κατ' ἐκεῖνο . . .

8 (φ. 168^α) «Κεφάλαιον Βον. Πόσα ἔστω περιέχει ἕκαστος
ἑσπερισμὸς . . .»

"Αρχ. : 'Η μὲν ἄρκτος ἢ μικρὰ περιέχει ἀστέρας δέκα . . . .

9 (φ. 183^β) Σημείωμα περὶ μέτρων,

10 (φ. 184^α) Συναγχαί τινες διὰ τὸν βῆχ, κλ.

11 (φ. 184^β) 'Αδῆλου ἐπιστολὴ πρὸς ἀνώνυμον περὶ τῆς
κακωστάσεως τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Ὁρθοδόξων. Κολοβή.

12 (φ. 191^α) Κλήμεντος ΙΓ' γράμμα πρὸς τοὺς εὐγε-
νεῖς, τὸν δοῦκα καὶ τὴν Ἀριστοκρατικὴν τῶν Ἑνετῶν.

Κατὰ μετὰφρασιν ἐκ τοῦ Ἱταλικοῦ. "Αρχ. : Ἀγαπητὰ τέκνα,
εὐγενεῖς ἄνδρες, τὴν υἰεῖαν καὶ τὴν ἀποστολικὴν εὐλογία, εἰς τὰς
συνεχεῖς θλίψεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ μου ταράσσεται, καὶ σχε-
δὸν καταδυναστεύεται, διὰ τὰ τραύματα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας,
οὐδένα βαρύτερον . . .

"Ἐν τέλει, φ. 193^β, γέγραπται : Θωμᾶς Ἑμειδικος.

13 (φ. 194^α) 'Ἐρατοσθένους Κυρηναίου Κακωστεισμοί.

14 (φ. 209^α) 'Αδῆλου λόγος ἐπὶ τῇ Κυριακῇ τῆς Ὁρθο-
δοξίας.

Κολοβός. Γεγραμμένος, μᾶλλον δὲ μεταπεφρασμένος, εἰς τὴν
δημώδη.

15 (φ. 229^α) Κανόνες καὶ τροπάρια.

Μετὰ ψυχαγωγικῆς ἐομοιείας.

16 (φ. 285^α) Ἀνεπίγραφον.

Κολοβόν. Μετὰ ψυχαγωγίας.

*Έχει γραφή ὁ κώδιξ ὑπὸ πολλῶν χειρῶν· συνεκροτήθη δὲ διὰ συσταχώσεως λευράνων πολλῶν κωδίκων.

Ἡ σιτάχωσις αὐτοῦ εἶναι βυρσίνη, εἶχε δέ ποτε καὶ θηλυκωιῆρας. Ἐπὶ τῆς βύρσης τοῦ περικαλύμματος ὑπάρχουσιν ἔντυπα ἀπλᾶ κοσμήματα.

52 [820]

Περγαμηνή. Διαστ. 0,13×0,16. Αἰὼν XI. Φ. 27̄.

Σπαράγματα ἐκ Τετραευαγγέλου περιλαμβάνοντα κείμενον ἐκ τοῦ κατὰ **Ματθαίου** καὶ **Μάρκον**.

Περιέχονται ἐν τοῖς σπαράγμασι τοῖσι καὶ 12 μικρογραφίαι ἄξια προσοχῆς καίπερ κατὰ τὸ πλεῖστον λίαν ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐφθαρμένα. Αἱ μικρογραφίαι αὗται εἰσὶν αἱ ἑξῆς :

- 1) Ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ φνλακῇ.
- 2) Ὁ Πέτρος ἐν τῇ θαλάσῃ καταπορευόμενος.
- 3) Ἡ Μεταμόρφωσις.
- 4) Ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου πρὸ τοῦ Ἰησοῦ αἰτοῦσα περὶ αὐτῶν.
- 5) Οἱ δύο τυφλοὶ τῆς Ἱεριχοῦς ἐπικαλούμενοι τὸν Ναζωραῖον.
- 6) Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Πιλάτου.
- 7) Ἡ Σιτάχωσις.
- 8) Ἡ ταφή.
- 9) Αἱ γυναῖκες ἐπὶ τοῦ μνημείου.
- 10) Τὸ χαίρετε τῶν Μυροφόρων.
- 11) Ἡ Ἀποστολὴ τῶν Μαθητῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη.
- 12) Ἐξήτηλος καθ' ὄλον.

*Ἐκ δωρεᾶς τοῦ Σ. Ἐπισκόπου Ναυπакτίας Δαυῖδ.

53 [4070]

Χάρτης Διαστ. 0,19×0,13, Αἰὼν XVIII. Φ. 303.

1 (φ. 6α) «Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν παραινέσεις καὶ ὑποδείγματα εἰς προκοπὴν τελειότητος».

2) (φ. 169α) «Συναγωγὴ τῶν θεοφθόγων ῥημάτων τῶν θεόφρων πατέρων συναθροισθεῖσα παρὰ **Παύλου... μοναχοῦ** καὶ κτήτορος μονῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Εὐεργετιδος».

Ἄτελής.

2 (φ. 169α) Ἀποσπάσματα ποικίλα ἐκ πατερικῶν βιβλίων.

Εἶναι γεγραμμένα ἐπὶ διαφόρων χαρτῶν ἢ τὰ προηγούμενα καὶ ἐπ' ἄλλης χειρός.

Ἐν φ. 1β—3β καὶ 4β ἀποσπάσματα ἐκ πατερικῶν βιβλίων.

Ἐν φ. 4^α σημεῖωμα μὴ ἀναγνωσκόμενον πλήρες ἅτε ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἠφανισμένον ἐν μέρει. Κατὰ τοῦτο ὁ κῶδιξ ἐγγράφη ἐπὶ τοῦ ἀρχιερέως Κορόνθου Μακαρίου Νοταρᾶ ἐν ἔτει 1771, ὅτε διέτριβε οὗτος ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Γερασίμου, κατὰ τὰ ὄμαλὰ τῆς Κεφαλληνίας, διὰ τὴν τῆς δυστυχοῦς Πελοποννήσου καταστροφὴν. Ἐκ τῆς ἀνωθεν τοῦ σημειώματος ἔχουσιν ἀποτυπωθῆναι τρεῖς σφραγίδες τῆς μονῆς εἰκονίζουσαι μέχρι ζώνης τὸν ἅγιον Γεράσιμον πέριξ τοῦ ὁποίου ἀναγνώσκομεν: Η ΝΕΑ ΙΕΡ | ΟΥΣΑΛΛΗΜ.

Ἐν φ. 5^α ἐπάρχει πίναξ τῶν κεφαλαίων τοῦ κώδικος μετὰ παραπομπῶν εἰς σελίδας καθ' ὅσον οὗτος ἀπὸ τοῦ φ. 6^α μέχρι τοῦ 252β φέρει ἀρίθμησην παλαιὰν κατὰ σελίδας.

Τὸ φ. 253 ἠρθήθηται δὶς, 253 καὶ 253Α. Τὰ δὲ φ. 280—303 ἄγραφα.

Ἡ στάχσις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

54 [2225]

Χάρις. Διαστ. 0,13×0,194. Αἰὼν XVIII. Φ. 16.

Ἀνεκλουθὶς τοῦ Λυχνικοῦ.

Κολοβὴ καὶ ἐν κακῇ καταστάσει.

Κοσμεῖται ὁ κῶδιξ διὰ πολυχρόμων τινῶν ἀρχικῶν γραμμῶν καὶ ἐπιτίλων ἐν φ. 1^α, 5^α καὶ 12β.

Ἄνευ σταχώματος.

Ἐκ δωρεᾶς Ἐλ. Καστρινοῦ.

55 [682]

Χάρτης. Διαστ. 0,35×0,21 Αἰὼν XIX. Φ. 12.

Εὐγενίου [τοῦ Βουλγάρου] ἐπιστολὴ αὐτῷ ὀσιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἐν ἱεροδιακόνους Παγγρατίῳ».

Ἄρχ: Ὁ τὰ καλοκινήματα γράφας τε καὶ τύποις ἐκδούς, ὅπερ ἀρτίως ἡμῖν ἐπέστειλας, εἰ μὲν, ὑπὸ φθόνου κινήθεις ἐγραψεν αὐτά, τὸ κίνημα οὐκ ἔστιν καλόν. . . .

Ἄνευ σταχώματος.

Ἐκ δωρεᾶς τῆς οἰκογενείας Μαζαράκη.

56 [913]

Χάρτης. Διαστ. 0,217×0,157, Αἰὼν XVII. Σελ. 310.

Μνημονεύονται ἐν αὐτῷ μελογράφοι οἱ ἑξῆς :

A' **Ἰωάννης Κουκουζέλης ὁ Μαῖστωρ** (σελ. 1,79).

B' **Γρηγόριος [Μ]πούνης Ἀλυάτης** (σελ. 3,99).

Γ' **Ἀθανάσιος Πατριάρχης** (σελ. 5).

Δ' **Πέτρος** (;) (σελ. 17).

E' **Πέτρος Χούμπερικήτης** (sic) (σελ. 23).

ς' **Χρυσάφης Λαμπαδάριος** (σελ. 33,94, 133, 295).

Z' **Χρυσάφης Λαμπαδάριος ὁ νέος** (σελ. 36, 39, 44, 50, 61, 142, 147).

H' **Μπαλάσιος ἱερεὺς καὶ νομοφύλαξ** (σελ. 41, 56, 58, 75, 107, 131, 153, 155, 156, 172, 302, 303).

Θ' **Μανουὴλ Χρυσάφης** (σελ. 54, 105, 301).

I' **Γερμανὸς Νέων Πατρῶν** (σελ. 63, 109, 139).

IA' **Λουκάς Ἀγιορείτης** (σελ. 72).

IB' **Ἰωάννης Λαμπαδάριος Κλαδάς** (σελ. 89).

II' **Κωνσταντῖνος Μαγουλάς** (σελ. 97).

IA' **Κλήμης ἱερομόναχος ὁ Λεπρὸς** (σελ. 121, 149).

IE' **Κοσμᾶς Ἰδηρίτης Μακεδὼν** (σελ. 162).

15' Κωνσταντίνος πρωτοψάλτης ὁ ἐξ Ἀγχι-
λου (σελ. 298).

Ἐκ τῶν κωδίκων φέρει παλαιὰν κατὰ σελίδας ἀρίθμησην.

Αἱ σελ. 305—310 ἐγράφησαν ἐπ' ἄλλης χειρὸς καὶ ἐπὶ δια-
φόρον χάριτον ἢ ὁ λοιπὸς κώδιξ. Αἱ σελ. 10, 25—26, 32, 68—
69, 86, 119, 195, 198 εἶναι ἄγραφοι. Αἱ δὲ σελ. 13—16, 27—
28, 103—104, 115—118, 191—194, ἀπεσπάρθησαν. Ἐξ ὧν αὐτῶν
χάσμα ἐπάσχει καὶ μεταξὺ τῶν σελ. 305 καὶ 306.

Ἐκ δωρεᾶς Γρηγορίου Συμελίδου.

57 [167]

Χάρις. Διαστ. 0,22×0,16. Αἰὼν XIX. Φ. 11.

1 (φ. 1a). «Προσευχὴ καὶ ἐξερκισμοὶ τοῦ προφήτου **Σολο-
μῶντος** πρὸς τοὺς δαίμονας».

2 (φ. 10a). «Εὐχὴ ἱκετήριος πρὸς τὸν ἅγιον Τρύφωνα ἐὰν
συμβῆ βλαπτέσθαι τὰ χωράφια καὶ ἀμπέλια καὶ κήπους ὑπὸ
ἐρπετῶν καὶ ἀκρίδων καὶ ζῴων. . .»

*Αρχ: Πανένδοξε μάρτυς τοῦ Χριστοῦ καὶ στρατιῶτα τοῦ ἑπι-
ρανίου βασιλέως Τρύφων σαμμακάριστε τῆς ἀκηράτου τρυφῆς ὁ
ἐπώνυμος . . .

**Ἐν τέλει γέγραπται*: Ἐῤῥηψε τέλος τό παρόν βιβλίον γραφέν. |
παρά Ἰωάννου πα(πᾶ) Θεοδώριδου. κατὰ τήν τρίτην | τοῦ Σεπτεμ-
βρίου μηνός, χρησιμεῦον πρὸς ἀββώσους | μελίσιαι καὶ ἕτερα τινά.
[οπερ] κτήμα ὑπάρχον | : πα(πᾶ) Θεοδώρου εὐρισκομένῃ εἰς τήν
κατὰ τῆς Μαυ | ρατζαίης Κώμην μικροτάτην ἔσαν, δέδοται δὲ
πρὸς | αὐτὸν κατὰ τῷ 1855 : Σεπτεμβρί(φ) : 14. Ἴνα χρῶν | ται
τούτω ἀμφότεροι. πατήρ καὶ υἱός· Ἱερεῖς ὄντες.

Τὸ χειρόγραφον φέρει παλαιὰν κατὰ σελίδας ἀρίθμησην.

Αἱ σελ. 17—34 καὶ 39—42 ἔχουσιν ἀποσπασθῆ.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Παρθενίου Ῥαμαντζῆ, ἱερομονάχου ἐκ
Σάμου.

38 [947]

Χάρτης. Διαστ. 0,145 × 0,185. Αἰὼν XVI. Φ. 14.

Εὐχὰι τοῦ Λυχνικοῦ καὶ τοῦ Ὁρθρου.

Ἐστάχωτον.

Ἐκ δωρεᾶς Κυρίλλου Κεντροποῦ, ἱερομονάχου.

39 [1743]

Χάρτης. Διαστ. 0,17 × 0,11. Αἰὼν XVIII. Φ. 49.

Σπαστάγματα μουσικοῦ κώδικος.

Ἐκ δωρεᾶς Ἰωάννου Λαμπάκη.

60 [138]

Χάρτης. Διαστ. 0,152 × 0,165. Αἰὼν XVII. Φ. 143.

Νομοζάνων.

Γέγραπται ἐν τῇ καθωμιλημένῃ γλώσσῃ καὶ εἶναι ἀκέφαλος.

Ἡ στάχωσις αὐτοῦ ἐξηρθρωμένη.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Λιονυσίου Ῥήγα ἱερομονάχου.

61 [320]

Χάρτης. Διαστ. 0,177 × 0,115. Αἰὼν XVIII. Φ. 93.

Ἐν αὐτῷ μνημονεύονται οἱ ἐξῆς μελογράφοι :

Α' Γερμανὸς Νέων Πιτρῶν (φ. 1β, 31α, 39β, 65α, 67β).

Β' Βαλάσιος ἱερεὺς καὶ νομοφύλαξ (φ. 2α, 2β, 3α, 3β, 4α, 4β, 5β, 6β, 7β, 22β, 26α, 27α, 28α, 54β, 60β, 61α, 64β, 66β, 68β, 69α, 76α).

Γ' Δημήτριος Δομέστικος Μεγάλης Ἐκκλησίας (φ. 8β, 36β).

Δ' Πέτρος Μπερικήτης (φ. 10α, 10β, 11α, 11β, 12β, 14β).

16α, 17β, 19β, 23β, 30α, 37β, 42β, 48α, 50α, 51β, 51α, 54β, 55α, 56α, 57α 62β, 73β, 75α).

Ε' Γεώργιος Κορής (φ. 21α, 77α, 93β).

Ζ' Ἰακώβος Πρωτοψάλτης (φ. 24β).

Ζ' Δαμιανὸς ἱερομόναχος (φ. 28β, 35β).

Η' Ἰωάννης πρωτοψάλτης (φ. 30α, 79α, 80α, 81α, 92α).

Θ' Πέτρος Δαμπαδάριος Πελοποννήσιος (φ. 32β, 83α, 83β, 85α).

Ι' Μελέτιος Σιναΐτης ὁ παλαιὸς (φ. 38α, 40α).

ΙΑ' Παναγιώτης πρωτοψάλτης ὁ Χαλαλαῖς (φ. 45α).

ΙΒ' Ἀθανάσιος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων (φ. 70β, 71β, 73α).

ΙΙ' Γρηγόριος Δαμπαδάριος (φ. 90α).

Ἐν φ. 22α ἀναφέρεται «κράτημα» καὶ «ἐπιφώνημα» Γεωργίου κρητός. Ἐν φ. 26α «κράτημα» καὶ «ἐπιφώνημα» Ἰακώβου πρωτοψάλτου.

Ἐν φ. 1α καὶ 93α ἀποτείνεται ἡ σφραγὶς τοῦ ναυάρχου Κ. Νικοδήμου.

62 [871]

Χάρτης. Διαστ. 0,175 × 0,222. Αἰὼν XIX. Φ. 46.

«Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου... ὁσιομάρτυρος Νικολάου τοῦ Νέου, τοῦ ἐν τῷ Βουνένων ὄρει ἀσκήσαντος καὶ ἀθλήσαντος. Ἐγένετο διὰ δαπάνης τοῦ παναιδεσιμωτάτου καὶ πνευματικοῦ κυρίου κυρίου Παπασιδέρου ἐκ Σαλαμίνης... 1838 : Δεγούστου 10. Παλαιοπαναρχία».

Ἐχει γραφῆ χειρὶ Νικολάου Γεωργίου Ἀναγνώστον (:) Ἐπειρώτην, περιῆλθεν δὲ εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν ἐκ προσφορᾶς Ἀγαθαγγέλου Λογκᾶ.

63 [161]

Χάρτης. Διαστ. 0,16 × 0,22. Αἰὼν XVIII. Φ. 7

1 (φ. 2α) Συναγωγή διὰ τὸ ἐμπόδεμα.

2 (φ. 2β) «διὰ τὴν λύσιν ἀνδρόγυνον».

3 (φ. 3α) Περὶ σφυγμοῦ.

4 (φ. 3β) Συνταγαὶ διὰ δυναμωτικά.

5 (φ. 4β) Περὶ φλεβοτομίας.

6 (φ. 5α) Διὰ λύσιν ἀμποδέματος συνταγὴ μετ' εὐχῆς.

7 (φ. 6α) Προληπτικὰ ἀσθενειῶν κλπ.

Ὁ κῶδιξ περιέχει σχήματα καὶ διάφορα ἄλλα κρυπτογραφήματα οἷα τὰ ἐν ταῖς Σολωμονικαῖς καὶ τοῖς ἄλλοις μαγικοῖς βιβλίοις ἀπαντῶντα. Εἶναι δὲ ἄξιος προσοχῆς ὑπὸ τῶν περὶ τὴν ἑλληνικὴν λαογραφίαν ἀσχολουμένων.

Ἐκ δωρεᾶς Παρθενίου ῥαμαντζῆ ἐκ Σάμου.

65 [860]

Χάρτης. Διαστ. 0,105 × 0,164. Αἰὼν XVIII. Φ. 41.

Λεῖψανα ἐκ νομοκάνονος τοῦ **Μανουὴλ Μαλαξοῦ** πιθανῶς.

Ἐκ δωρεᾶς Ἀντωνίου Κεραμοπούλου.

66 [133]

Χάρτης. Διαστ. 0,136 × 0,097 Αἰὼν XVIII. Φ. 62.

Ἀνθολόγιον.

Μετὰ φωνῶν. Περιέχει μέλη τῶν ἐξῆς :

A' **Πέτρου [Λαμπραδαρίου τοῦ Πελοποννησίου]**
(φ. 4α, 12α, 47α, 48β).

B' **Μπαλασίου ἱερέως** (φ. 16α).

Γ' **Χρυσάφου τοῦ νέου** (φ. 23α, 25α).

Δ' **Μανουὴλ Θεσσαλονικέως** (φ. 27α).

E' **Μπερικέτη** (φ. 55β).

Ζ' **Δημητρίου Μπεξινχάνου** (φ. 62α). *Λεὶψανὴν*

Τὸ φ. 62 εἰτέθη πρὸς ἀναπλήρωσιν ἐκρύντος φύλλον. Τὰ δὲ

φύλλα 32β—38β, 43β—46β, 60β—61β είναι ἄγραφα. Ἐν γ. 47α ὑπάρχει πενηχρὸν κόσμημα.

*Ο κωδιξ εἶναι ἑλλιπὴς ἐνιαχοῦ δὲ τιφρόβρωτος.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Ἁρ. Βαρούχα.

67 [461]

Χάρτης. Διαστ. 0,15×0,22. Αἰὼν XVIII. Φ. 8.

Τετράδιον ἐκ μαθηματῶν περιέχον διάστιχον ἐρμηνεῖαν, ψυχαγωγίαν, εἰρμῶν κλ. κλπ.

Ἐκ δωρεᾶς Κ. Κρυστάλλη.

68 [1367]

Χάρτης. Διαστ. 0,28×0,195. Αἰὼν XIX. Φ. 11.

Ἀκολουθία τῆς ὁσίας Μαρτῶνης τῆς Χιοπολίτιδος.

Ἐκ δωρεᾶς Ἰωάννου Λαμπάκη.

69 [313]

Χάρτης. Διαστ. 0,21×0,15. Αἰὼν XVIII. Φ. 30.

«Ἡ ἀθλιότης τῶν δοκησισόφων, ἦτοι ἀπολογία ὑπὲρ τῆς πίστεως τῶν Χριστιανῶν πρὸς ἀντίρροπιν τινῶν φιλοσοφικῶν ληρημάτων. Ἐπιστολὴ συντεθείσα παρὰ **Κελεστίνου τοῦ Ῥοδίου...**» (*).

Ἐν γ. 1β λόγιον ἐκ τοῦ ΜΗ' ψαλμοῦ, στίχον 27.

(*) Ἀντίγραφον ἐξ ἐντίπου βιβλίου ἐκδοθέντος τῷ 1793 εἰς 4ον ἐν Τεργέστη ἐκ τῆς Καισαρικής βασιλικῆς τυπογραφίας τῆς ἡγεμονίας.—Πρβλ. Ἁ. Παπαδοπούλου Βρετοῦ: Κατάλογος τῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ 1821 τυπωθέντων βιβλίων παρ' Ἑλλήνων . . . σ. 31, ἀριθ. 297—Ἰωσήφ Δε-Κιγάλα: Σχεδιάσμα κατόπιν τῆς Νεοελλην. Φιλολογίας . . . σ. 47, ἀριθ. 264.—Ἁ. Παπαδοπούλου Βρετοῦ: Νεοελληνικὴ Φιλολογία. Τόμ. Β', σ. 119 κ. ε. σ. ἀριθ. 336—Τὸ ἔργον ἀναφέρει καὶ ὁ Κ. Σάβας: Νεοελληνικὴ Φιλολογία... σελ. 617.

Ἐν φ. 2α εἶδησις τοῦ ἐκδότου πρὸς τὸν ἀναγνώστην.

Ἐπὶ τοῦ παραφύλλον τοῦ ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώδικος ἀναγνώσκομεν : **Στέφανος Κωνδύλης.**

Ἀπλᾶ τινὰ κοσμήματα ἐν φ. 2α καὶ 5α. Τὸ δὲ φ. 4β ἄγραφον.

Ἐκ δωρεᾶς Ν. Ἀναστασίου εἰς μνήμην τοῦ ναύαρχου Κωνστ. Νικοδήμου, οὗ ἡ σφραγὶς ἀποτεύσσεται ἐν φ. 1α καὶ 11α.

70 [2216]

Χάρτης. Διαστ. 0,15 × 0,20. Αἰὼν XVIII. Φ. 8.

«Τάξις γινομένη ἐπὶ σκληθείσης Ἀγίας Τραπεζῆς».

Κῶδιξ ἀσάχωτος.

71 [2223]

Χάρτης. Διαστ. 0,21 × 0,15. Αἰὼν XVIII. Φ. 6.

«Χρησμὸς Τρασιαίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Κῶδιξ ἀσάχωτος.

72 [1116]

Χάρτης. Διαστ. 0,157 × 0,105. Αἰὼν XIX. Φ. 61

Κῶδιξ μετὰ φωνῶν περιέχων χειρουργικά, κεκραγάρικα, κοινωνικά.

Μελογράφοι μνημονεύονται ἐν αὐτῷ, οἱ ἐξῆς :

Α') Πέτρος Λαμπαδάριος (φ. 1α, 33β, 63α).

Β') Γρηγόριος Λαμπαδάριος (φ. 2β, 4α, 63α).

Γ') Δανιὴλ Πρωτοψάλτης (φ. 28β, 30α, 37α).

Δ') Χουρμούζης Διδάσκαλος (φ. 41α).

Ε') Ἰάκωβος Πρωτοψάλτης (φ. 47α).

Ζ') Γεώργιος Κρήνης (φ. 61α) ὃν μνημονεῖε ὁ βιβλιογράφος ὡς διδάσκαλον αὐτοῦ μουσικόν.

Τὰ φ. 35β—36β ἄγραφα. Ἀπεσχίσθησαν μεταξὺ τῶν φ. 34 καὶ 37, 43 καὶ 44, ἀνὰ ἐν φύλλον.

Α. Γιαβρίδης κατείχε τὸν κώδικα τοῦτον τῷ 1872, ὡς ση-
μειοῦται ἐν παραφύλλῳ πρὸς τὸ τέλος τοῦ χειρογράφου.

73 [683]

Χάρτης. Διαστ. 0,29×0,19. Αἰὼν XIX. Φ. 10.

«Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐν ἱερο-
μονάχοις **Ἀναστασίου τοῦ Γορδίου**, τοῦ ἐκ Βρανιανῶν
τῶν Ἀγράφων».

Περιέχονται ἐν τῷ χειρογράφῳ 8 τὸ ὅλον ἐπιστολαί. Ἐξ
αὐτῶν αἱ τέσσαρες πρῶται πρὸς τὸν ἐκ Σεβρών τῆς Θεσσαλίας
καθηγητὴν τοῦ Γορδίου Νικόδημον, ἡ πέμπτη ἐπιστέλλεται «τῷ
ἐφρησετάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἀνδρὶ Κ[υρί]ῳ Ζαχαρίᾳ, τῷ ἐκ
Φαρσάλων τῆς Θεσσαλίας». Ἡ ἕκτη γέγραπται τῷ 1682, Ποσει-
διῶνος ε', πρὸς Νικόλαόν τινα Ἱερόπαιδα, ἐκ τῆς Μονῆς Τα-
τάρας. Ἡ ἑβδόμη ἀπευθύνεται Βρανιανωθεν τῷ 1683 πρὸς
αἰδεσιμώτατόν τινα καὶ λογιώτατον ἀρχιεπισκόπου Κωνσταν-
τίνου. Τέλος ἡ τελευταία ἐπιστέλλεται ἀδιόθεν καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ
ἔτος πρὸς τινα ἐν Ἱερομονάχοις ὀσιώτατον καὶ σπουδαιότατον
Παΐσιον.

Ἐκ δωρεᾶς τῆς οἰκογενείας Μαζαράκη.

74 [1117]

Χάρτης Διαστ. 108×0,084. Αἰὼν XIX. Φ. 230.

1 (1^α) «Ἐκλογή ἐκ τοῦ Ἀναστασιματαρίου, Κεκραγζρίων καὶ
Δοξαστικῶν καὶ Πασαπνοαρίων, ἐξηγηθέντα παρὰ **Γρηγορίου**
| τοῦ Λαμπαδαρίου | κατὰ τὸν νέον τῆς μουσικῆς τρόπον».

2 (φ. 227β). «Ὁ πολυχρονισμὸς τῆς αὐτοῦ μεγαλειότητος»=
τοῦ Ὁθωνος. Μνημονεύονται ἐν τῷ κώδικι τούτῳ πλὴν τοῦ
ἀνοσιτέρῳ **Γρηγορίου Λαμπαδαρίου** (φ. 83β, 211^α) καὶ
οἱ ἕξῃς μελογράφοι :

Α') **Πέτρος Βυζάντιος** (φ. 6β, 12^α, 17β, 23β, 39β, 133^α)

B') Πέτρος Πελοποννήσιος Λαμπαδάριος (φ. 45β, 79α, 207β).

Γ') Ἰωάννης Πρωτόπαπας (φ. 81α).

Δ') Ἰωάννης Γλυκὺς (φ. 108β).

Ε') Ἰωάννης Πρωτοψάλτης (φ. 168β).

Ϛ') Γεώργιος Κρής (176β, 203α).

Ζ') Χουρμούζης Χαρτοφύλαξ (φ. 180α, 184β, 189β, 194α, 198β, 218α, 219α, 220α, 228α).

Η') Ζ. Ζαφειρόπουλος (φ. 221α, 225α).

Ὡς ἀναφέρει τὸ χειρόγραφον, ὁ ὑπ' ἀριθμὸν *Ε'* Ἰωάννης Πρωτοψάλτης συνέτεμε τὰ μέλη τῆς λειτουργίας τὰ ποιηθέντα παρὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. *Δ'* Ἰωάννου Γλυκέως.

Ἐν φ. 217β ἀναγινώσκωμεν : τὸ παρὸν ἐγγράφη ὑπὸ τῆς ἐμῆς | χειρ⁰⁵ Νικολά[ου] Ἐσαυράκη ἐν τῇ πόλει | ρεθύμνῳ 1857 κατὰ μῆνα Αὐγούστου

Ἐν φύλ. 1Α καὶ 230^α ἀποτεύπεται ἡ σφραγίς

1. ΡΕΝΙΕΡΗΣ ΙΕΡΕΥΣ

Π. Σ.

Τὸ φ. 1 ἠρώθμηται δὶς, φ. 1Α καὶ 1.

— Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς Κ. Γαβαλά ἐκ Συνκίνου.

73 [914]

Χάρτης. Διαστ. 0,27 × 0,166. Αἰὼν XVIII. Φ. 49.

Πέτρος Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου Ἀναστασηματάριον κατὰ τὸ ὕψος τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Κολοβόν. Μεταξὺ δὲ τῶν φ. 41 καὶ 45 ἀπεσπίασθη φύλλον ἓν.

Ἀπλοῦστατα κοσμήματα ἐν φ. 36β, 43^α, 47^α.

Τὰ πρῶτα ἐπὶ φύλλα ἔχουσι διαστάσεις 0,165 × 0,235.

Ἐκ δωρεᾶς Γρηγ. Συμμελίδου.

Χάρτης. Διαστ. 0,115×0,20. Αἶων XVIII. Φ. 246.

1 (φ. 1α) [**Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου**] Ἀκέφαλον.

Ἄρχ: . . . Θεοῦ, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός, ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἡ ἐλευθέρα, ἡ μήτηρ Παύλου καὶ τῶν ἐκείνην παραπλησίον....

2 (φ. 18α) [**Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου**] Ὁμιλία κατὰ τῶν ὀργιζομένων.

3 (φ. 46α) [**Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου**] «Ὁμιλία εἰς τὸ καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας κλ».

4 (φ. 59α) [**Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου**] «Ὁμιλία εἰς τὸ: πρόσεχε σεαυτῷ».

5 (φ. 83β) Βυζαντινὰ αἰνίγματα μετὰ τῶν λύσεων αὐτῶν.

6 (φ. 84α). **Βασιλείου τοῦ Μεγάλου** παραινέσεις πρὸς τοὺς νέους ὅπως ἂν ὠφελοῦντο ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν λόγων.

7 (φ. 95β) Βυζαντινὰ παροιμίαι (¹).

8 (φ. 96α) «Σημειώματα τινὰ ἀξιόλογα κατ' ἐρωταπόκρισιν καὶ Ἀσν περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας».

9 (φ. 96β) «Σύντομος θεωρία τῶν τροπαρίων καὶ κανόνων πόθεν ὠνομάσθησαν οὕτω . . .»

10 (φ. 98β) «Ἐρμηνεία τῆς Ἱερατικῆς στολῆς . . .»

11 (φ. 101β) «Σημασίαι τῶν ἱερῶν σκευῶν».

12 (φ. 102α) «Περὶ τῆς Ἐκκλησίας».

13 (φ. 104α) «Περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ δοξολογίας».

14 (φ. 104β) «Περὶ τῶν ἀντιφώνων καὶ τροπαρίων».

15 (φ. 105α) «Περὶ τῆς εἰσόδου τοῦ Εὐαγγελίου».

16 (φ. 105β) «Περὶ τῆς εὐλογίας τοῦ Ἀρχιερέως διὰ τοῦ δικηρίου καὶ τρικηρίου».

(¹) Ἐξεδόθησαν καθ' ἡρέτερον ἀντίγραφον ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου: *Παροιμίαι*. Τόμ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1902, σ. 40 κ. ἑ.

17 (φ. 106α) «Περὶ τοῦ Ἀποστολοευαγγελίου ἀνάγνωσις».

18 (φ. 109α) Ἀνεπίγραφον.

¹ Ἀρχ.: Τιμιώτατον μὲν τῶν ἐν ἀνθρώπῳ μερῶν ἡ ψυχὴ καὶ παρὰ πολὺ θατέρον δῆλονότι τοῦ σώματος ὑπερκαίμενον ἐπορέβηκε δ' ἐκεῖνο ταύτην. . . .

19 (φ. 195β) Βυζαντινὰ αἰνίγματα μετ' ἀναγωγῆς (¹).

20 (φ. 196α) Γνώμ. μινι μονόστιχοι ἐκ παλαιῶν.

21 (φ. 236β) Καρκινικοὶ στίχοι, ὧν προηγείται καὶ ἕμμετρος σημείωσις περὶ τῶν καρκινικῶν στίχων.

22 (φ. 238α) Αἰσώπειοι μῦθοι.

Κολοβοί. Τὰ ἐπ' ἀριθ. 1—4, 6, 18, 20, 22 κείμενα συνοδεύονται ὑπὸ διαστίχον ἐρμηνείας τῆς καλονμένης ψευδαγωγίας.

² Ἐν φ. 113β, 125β, 135β, ὑπάρχουσι ὡς παραπληρώματα διάφορα νεοελληνικὰ καὶ βυζαντινὰ αἰνίγματα συνοδευόμενα συνήθως ὑπὸ τῆς λύσεως αὐτῶν. Τὸ φ. 229 ἐκπεσὸν ἀνεπληρώθη δι' ἐτίθρον ἐφ' οὗ ἐγράφησαν τρία αἰνίγματα μετὰ τῆς ἀναγωγικῆς αὐτῶν λύσεως.

³ Ὁ κῶδιξ εἶναι γυνὸς τοῦ περικαλύμματος αὐτοῦ, προέρχεται δὲ ἐκ δωρεᾶς Σεραφεῖμ, προηγουμένου τῆς μονῆς ἁγίου Γεωργίου Φερεοῦ.

77 [123]

Χάρτης. Διαστ. 0,20 × 0,16. Αἰὼν XVIII. Φ. 502.

Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ κατὰ Μωάμεθ ἀπολογία καὶ λόγοι (²).

(¹) Παραβλητέα πρὸς τὰ Νίκου Ἀ. Βέη: Βυζαντινὰ αἰνίγματα νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενα ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῇ «Ἐπετηρίδι τοῦ Παρισσοῦ». Τόμ. ζ', (1902) σελ. 107 κ. ἔ. καὶ εἰς ἴδιον τεύχος.

(²) Ἰδὲ Κρουμβάχερ: Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς λογοτεχνίας. Ἑλληνικὴ μετάφρασις Γ. Σωτηριοῦ. (Ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Μασσαλῆ). Τόμ. Α'. Ἐν Ἀθήναις 1897, σ. 206 κ. ἔ.

Τὰ φ. 330β καὶ 339β ἄγραφα. Ἐκ δὲ τοῦ φ. 225^α στίχου 8 μέχρι τοῦ φ. 226β στίχον 9 ἔχει διαγραφῆ τὸ κείμενον καθολικῶς, ὡς καὶ ἐν φ. 502β σημεῖωμα ἀφορῶν, ὡς φαίνεται, εἰς τὸν βιβλιογράφον.

Ἐκ δωρεᾶς Θ. Βενιζέλου.

78 [1749]

Χάρτης. Διαστ. 0,160 × 0,112. Αἰὼν XIX. Φ. 111.

Κεραγγάρια, Ἀναστάσιμα κλπ.

Μετὰ φωνῶν. Ὄνοματισμένοι ἐν αὐτῷ μελογράφοι εἶναι οἱ ἑξῆς :

Α' [Ἄνδρέας ;] Βυζάντιος (φ. 39β).

Β' Πέτρος Πρωτοψάλτης (7. 96β, 97β).

Ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ περικαλύμματος πρὸς τὸ τέλος τοῦ κώδικος εἰσχεκόλληται τεμάχιον χάρτου ἐφ' οὗ εἶναι γεγραμμένη ἐπιστολὴ ἀδήλου πρὸς ἄδηλον.

Ἐκ δωρεᾶς Ἰ. Λαμπάκη.

79 [2094]

Χάρτης. Διαστ. 0,21 × 0,15. Αἰὼν XIX. Φ. 40.

Ἀκόλουθία τοῦ ἐν ἁγίοις Ἰωάννου τοῦ Καλοκτένους, μητροπολίτου Θηβῶν, καὶ Γεωργίου Νεομάρτυρος, τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, ἐκ παλαιῶν χειρογράφων ἐν μέρει ἀντιγραφείσα, τὰ δὲ ἐλλείποντα συμπληρωθεῖσα, ὑπὸ Βασιλείου ἱερέως καὶ Οἰκονόμου τῆς μητροπόλεως Θηβῶν τῷ 1836.

Περιέχει τὸ χειρόγραφον καὶ στίχους ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἐορτῇ τῆς ΚΕ' Μαρτίου, στίχους εἰς διαφόρους ἁγίους καὶ ἄλλας συνθέσεις τοῦ εἰρημένου ἱερέως καὶ οἰκονόμου Θηβῶν Βασιλείου ὡς καὶ ὀλίγα τινὰ βιογραφικὰ περὶ αὐτοῦ.

Προέρχεται ἐκ δωρεᾶς τοῦ κ. Ἐπαμεινώνδου Παπαβασιλείου, οὔτινος εἶναι καὶ αὐτόγραφον.

Περγαμηνή.

Διαστ. 0,26 × 1,95.

Αἰὼν XIII.

Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Β΄ : Χρυσόβουλλος λόγος ἀναφερόμενος εἰς τὰς ἐπιβραβευθείσας τῇ μητροπόλει Μονεμβασίας βασιλικὰς προνομίας, ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα Ἰουνίου τοῦ ,ϚΩΑ' (+1293) ἔτους.

Ἔχει γραφῇ ἐν εἰληταρίῳ ἀποτελουμένῳ ἐκ τεσσάρων τεμαχίων περγαμηνῶν συγκεκολλημένων. Ἐν τῇ κεφαλίδι αὐτοῦ ἐπὶ βάθους διαχρύσου πλαισιουμένον δι' ἐρυθρᾶς παχειάς γραμμῆς ἔχει τεχνορρηγθῆ ὁ Ἰησοῦς εὐλογῶν τὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἱστάμενον αὐτοκράτορα. Ἰδὲ τὴν παράστασιν ταύτην ἐν σ. 112. Ὁ Ναζωραῖος εἰκονίζεται κατ' ἐνώπιον κατὰ τὰ τρία τέταρτα, πολλὸ πλέον ἢ ὁ βασιλεὺς μεγαλόσωμος καὶ ὑψηλός· ἴσταιται ἐπὶ βαθροειδοῦς ὑποποδίου καὶ εἶναι γυμνόπους· φορεῖ ἔνδυμα ποδῆρες, οὗ αἱ πτυχώσεις εἶναι ἀληθῶς ἐξαιρετέον ἐπιτυχίας, καὶ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς χειρὸς εὐλογεῖ τὸν αὐτοκράτορα, διὰ δὲ τῆς εὐωνύμου κρατεῖ κεκλεισμένον βιβλίον, τὰ εὐαγγέλια· περὶ τὴν κεφαλὴν φέρει στέφανον δόξης σταυρηφόρον καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ σημειοῦται : $\overline{\text{IC}} \overline{\text{XC}}$. Ἀνστυχῶς ἢ εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ ἔχει βλαβῆ ἰδίᾳ κατὰ τὸ πρόσωπον. Λαμπρῶς σφίζεται ἢ εἰκὼν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Β'. Παρίσταται δὲ οὗτος ἐν ἐπισήμῳ βασιλικῇ περιβολῇ, φορῶν τὸ στέμμα καὶ τοὺς λώρους, καὶ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς κρατεῖ σκῆπτρον (;), διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς εἰλητάριον, οἶθονεὶ τὸ ἀπολυτόμενον χρυσόβουλλον, ὅπερ ὑποτίθεται ὅτι ἔλαβε παρὰ τοῦ Σωτήρος. Περὶ τὴν κεφαλὴν φέρει καὶ ὁ αὐτοκράτωρ καθὼς καὶ ὁ Ἰησοῦς στέφανον δόξης, πατεῖ δὲ ἐπὶ πορφυροῦ προσκεφαλαίου (¹), ἐφ' οὗ ἔχουσιν ἐκατέρωθεν κεν-

(¹) Ἐπὶ προσκεφαλαίων πατοῦντες παρίστανται σπηθηόσταυ οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες. Ἰδὲ *Coroli du Fr. Du Cange. Historia Byzantina duplici commentario illustrata. Prior familias ac stemmata imperatorum Constantinopolitanorum... Lutetiae Parisiorum 1680.* Ἰδὲ καὶ Σπ. Π. Λάμπρου : *Ιστορίαν τῆς Ἑλλάδος. Τόμ. Γ', σελ. 404 τοῦ αὐτοῦ. Νέον Ἑλληνομνήμονα. Τόμ. Α' (1904) σελ. 61.*

τηθῆ δύο δικέφαλοι αετοί, τὰ σύμβολα τῆς βυζαντινῆς βασιλείας. Ἐνωθεν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ πρὸς τὰριστερὰ αὐτοῦ ἀναγινώσκωμεν ἔρυθρογραφα: [Ἄνδρ]όνικοε ἐν χ(ριστ)ῶ τῶ θ(ε)ῶ πι | [στ]οε βασιλεύσ· καὶ αὐτωκρά | τωρ ρωμαίων κομνηνόε ὁ πα | λατολο | γος (*).

Κατὰ τὴν εἰκόνα λοιπὸν ταύτην — ἥς αἱ διαστάσεις εἶναι $0,23 \times 0,27$ —ὁ Ἄνδρόνικος Παλαιολόγος ὁ Β' ἦτο πυρρόθριξ καὶ εἶχε μακρὸν μύστακα καὶ γένειον πλούσιον. Οὕτω δὲ, ἐν ἐπισήμῳ βασιλικῇ περιβολῇ, φέρων λάβαρον καὶ εἰλητάριον, εἰκονίζεται καὶ ἐπὶ μολυβδοβούλλων, αἵνα ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Gustave Schlumberger (²) καὶ Κ. Κωνσταντοπούλου (³), καθὼς καὶ ἐπὶ χρυσοῦς βούλλας σωζομένης ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Βατικανοῦ, ἐξηρημένης κάτωθεν χρυσοβούλλου λόγου Ἐκδοθέντιος ἐκ τῶν ἀνακτόρων τῶν Βλαχερνῶν (⁴). Πρέπει δὲ νὰ ἐξετασθῇ ἡ προκειμένη εἰκὼν καὶ ἐν σχέσει πρὸς τοιχογραφίαν τινὰ ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ τῆς παρὰ τὴν Ἀπολλωνίαν (τῆς ἐπαρχίας Βελεγράδων) μονῆς τῆς Κοιμήσεως, ἧς τοιχογραφία κατὰ τὸν περιγράφαντα αὐτὴν Σ. Ἀριστάρχην (⁵) παριστᾷ τὸν Ἀνδρό-

(*) Ἡ ἐνταῦθα περιγραφομένη ἐν τῇ κεφαλίδι τοῦ χρυσοβούλλου εἰκὼν, ἣτις ὑπὸ ομικρονισμῶν ἐκδίδεται ἐν σελ. 112, ἐδημοσιεύθη καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Λαμπάκη: Κατάλογος καὶ ἱστορία τοῦ Μουσείου τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Τέχνης... Ἐν Ἀθήναις 1906. σελ. 63.

(²) *Sigillographie de l' Empire Byzantin*. Paris 1884, σελ. 419 καὶ 423. Τὸ δεύτερον κατὰ τὴν γνώμην τινῶν ἀνήκει εἰς τὸν Ἀνδρόνικον τὸν Νέον 1328—1341.

(³) Βυζαντινὰ Μολυβδοβούλλα. Ἐν τῇ Διεθνῇ Ἐφημερίδι τῆς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας. *Journal International d' Archéologie Numismatique*. Τόμ. Β' (1899) σελ. 117.

(⁴) *Gustave Schlumberger: Bulles d' or Byzantines conservées aux archives vaticanes*. Ἐν τῇ *Revue Numismatique* τοῦ 1894, σελ. 117, Pl. IV. N° 2.—Πρβλ. *Gustave Schlumberger: Mélanges d' Archéologie Byzantine. Première série*. Paris 1895, σελ. 183, Pl. X. 2.

(⁵) Ἐπιγραφαὶ ἑλληνικαί, λατινικαὶ καὶ σερβικαὶ τῆς ἐπαρχίας Βελεγράδων.

νικον Παλαιολόγον τὸν Β' μετὰ διαφόρων ἄλλων οἰκείων αὐτοῦ.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἐν τῇ κεφαλίδι εἰκόνοσ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὴν γραφὴν τοῦ κειμένου σημειοῦμεν ὅτι αὕτη εἶναι ἐπιμελῆς καὶ ἄνευ σχεδὸν καθ' ὄλον ὀρθογραφικῶν σφαλμάτων. Ἡ μελάνη, ἣς ἐγένετο χρῆσις κατὰ τὴν γραφὴν τοῦ χρυσοβούλλου, εἶναι ἀμικρὰ ἀποκλίνουσα ἐνιαχοῦ πρὸς τὴν κίτριν' μόνον τὰ ὑπ' αὐτῆς τῆς βασιλικῆς χειρὸς γεγραμμένα εἶναι—ὡς συνήθως ἐν τοῖς πρωτοτύποις χρυσοβούλλοις — διὰ κινναβάρεως, ἥτοι αἱ λέξεις Λόγος. Ἐνθα πρόκειται περὶ αὐτῆς τῆς βασιλείας, τὸ ὄνομα τοῦ μηνός, Ἰούνιον, ὁ ἀριθμὸς τῆς ἰνδικιῶνος, ἕκτης, καὶ ἡ μονὰς τοῦ ἀπὸ θεμελιώσεως κόσμου ἔτους, ἑξακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πρώτου, καθ' ὃ ἐξεδόθη τὸ χρυσόβουλλον. Πλὴν αὐτῶν διὰ κινναβάρεως ἔχει γραφῆ ἢ ἐν τέλει αὐτοκρατορικῆ ὑπογραφῆ :

+ ἀνδρονίκος ἐν χ(ριστ)ῶ τῶ ε(ε)ῶ πῆρσος βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ ῥωμαί(ων) δούκα[ς] | ἄγγελος κομνηνός ὁ πα | λαιολόγος +
Εἶναι δὲ ἡ ὑπογραφὴ αὕτη ὁμοία κατὰ τὸν γραφικὸν χαρακτήρα πρὸς ἄλλας ὑπογραφὰς τοῦ Ἀνδρονίκου Β' τοῦ Παλαιολόγου ἰδιοχείρως ὑπογεγραμμένον ἐν ἄλλοις αὐτοῦ χρυσοβούλλοις, ἅτινα ἔσχομεν τὴν εὐκαιρίαν αὐτοφεῖ νὰ ἐξετάσωμεν (1).

Καθ' ἃ ἀνωτέρω ἐσημειώθη τὸ εἰλητᾶριον, ἐφ' οὗ γέγραπται τὸ χρυσόβουλλον, σῆγκεται ἐκ τεσσάρων τεμαχίων περιγαμνηῆς συγκεκολλημένων πρὸς ἄλληλα, ἀλλ' ἐπὶ τῶν κολλημάτων τῶν τεμαχίων ὀπισθεν, ἐπὶ τοῦ νότιου, δὲν ὑπάρχει μεσοσχιδῆς τις ὑπογραφῆ, — ἣς δηλονότι τὰ γράμματα νὰ διήκωσι ἀπὸ τοῦ ἐνὸς περιγαμνητοῦ τεμαχίου εἰς τὸ ἄλλο, — ἀνωτέρον τινὸς λειπορηγοῦ τοῦ κράτους, οἷον μεγάλου λογοθέτου, λογοθέτου τοῦ δρόμου κλπ., ὡς συμβαίνει ἐν ἄλλοις αὐτοκρατορικοῖς χρυσοβούλλοις πρὸς πρό-

1 Ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως Τόμ. II (1878—1879) σελ. 96.

(1) Εἶναι τὰ ἐν τῷ τμήματι τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος ἐπ' ἀριθ. 1462, 1463 καὶ 1464 ἐναποκείμενα.

ληφιν νοθείας δι' αντικαταστάσεώς τινος τῶν τεμαχίων τῶν ἀποτελούντων τὸ χρυσόβουλλον, ὁσάκις τοῦτο συναπηριζέτο ἐκ δύο ἢ πλειόνων περιγραμνηῶν τεμαχίων. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζομεν, διότι δὲν κατηρίσθησαν εἰσέτι στατιστικά, ἂν ἦτο ἀπαραίτητος ἡ τοιαύτη ὀπισθογράφησις τῶν τοιούτων χρυσοβούλλων, τῶν συναπαρτιζομένων δηλαδὴ ἐκ πλειόνων τοῦ ἐνὸς τεμαχίων περιγραμνηῆς. Ὅπως δὴποτε πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐν ἄλλῳ χρυσοβούλλῳ τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ Β', ἐπιβραβευνθέντος τῇ μονῇ Λυκουσάδος, τῷ 1289, ὑπάρχει ἡ ὀπισθογράφησις: Διὰ τοῦ μεγάλου Λυγοθέτου | Θεοδώρου | τοῦ Μουζάκωνος (¹). Ἐπίσης ἐν ἄλλῳ ὑπὲρ τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων χρυσοβούλλῳ τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ ἔτους 1319, (²), ὑπάρχει ἡ ἰδιόρρυθμος ὀπισθογράφησις: Ἐγεγόνει | κατὰ μῆνα | Φεβρουάριον | τῆς δ' ἰνδικτιῶνος (³).

Τὸ ἐνταῦθα περιγραφόμενον χρυσόβουλλον προέρχεται ἐκ Κυθήρων δωρηθὲν τῷ 1903 εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ σεβασμωτάτου ἐπισκόπου τῆς προμηνημονευθείσης νήσου κ. Εὐθυμίου Καββαθᾶ (⁴). Πολλὰ ἔτη πρότερον εἶχεν ἐκδοθῆ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου μεσαιωνοδίφου Ἰωάν-

(¹) Σ. Π. Αάμπροος. Ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Τόμ. Α', σελ. 117. — Ἰωάννου καὶ Ἀλκιβιάδου Σακκελίωρος: Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις 1892, σελ. 262.

(²) Ἀ. Μουστοξύδης: Ἑλληνομνήμων. Ἐν Ἀθήναις 1843, σελ. 464 κ. ἐ. — Παναγιώτου Ἀ. Ἀ[ραβαντινοῦ]: Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου. Τόμ. Β'. Ἐν Ἀθήναις 1857, σελ. 294 κ. ἐ. — Miklosich - Müller: Acta et Diplomata. Τόμ. V, σ. 77 κ. ἐ. — Ποβλ. [Paul Marc]: Plan eines Corpus des griechischen Urkunden des Mittelalters und der neueren Zeit. Ἐν Μοράφῳ 1903, σελ. 44.

(³) Ἰωάν. καὶ Ἀλκ. Σακκελίωρος, ἐνθ' ἀνωτέρω, σ. 262.

(⁴) Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία. Δελτίον Ε'. Ἐν Ἀθήναις 1905, σελ. 23.

ρου Ῥωμανοῦ (4), ὅστις ὁμως δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ πάντα τὰ ἔργο τῆς αὐτοκρατορικῆς χειρὸς διὰ κινναβάρεως γεγραμμένα, τὴν δ' ἐπὶ τῆς κεφαλίδος εἰκόνα ἐξέλαβεν ὡς παριστιῶσαν τὸν ἄγιον Κωνσταντῖνον καὶ τὴν ἁγίαν Ἐλένην (5).

Εἶναι δὲ τὸ ἐνταῦθα περιγραφόμενον χρυσοβούλλον ἐπίσημον ἀντίγραφον τοῦ ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀριθ. 1462 ἐναποκειμένου χρυσοβούλλου, ὅπερ ὡς ἐξῆς περιγράφει ὁ Ἰωάννης Σακελιῶν (6) «Χρυσόβουλλον ἐν περιγραμνῇ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ πρεσβυτέρου μήκους μὲν 1,6, πλάτους δὲ 0,24, ἐκδοθὲν κατὰ μῆγα Ἰούνιον τοῦ 1214 († 1293) ἔτους, ἀναφερόμενον δὲ εἰς τὰς πρῶτανευθείσας τῇ μητροπόλει Μομεμβασίας βασιλικὰς προνομίας. Ἐν κεφαλίδι αὐτοῦ φέρεται ἐπὶ διαχρῆσιν δαπέδου ἢ εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εὐλογοῦντος τὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἰσιτάμενον αὐτοκράτορα καὶ πατοῦντος ἐπὶ προσκεφαλίον πορφυροῦ ἔμπειασμένους ἔχοντας ἐκατέρωθεν δικεφάλους ἀετούς, πλὴν ἄλλ' ἀτυχῶς ἐκ τῆς συγχῆς τοῦ χρυσοβούλλου ἀνελίξεως ἐξίτηλοι σχεδὸν ἐγένοντο αἱ εἰκόνες . . . » Ἐξεδόθη δὲ πολλάκις μέχρι τοῦδε τὸ ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ χρυσοβούλλον (7) ὑπὸ J. A. Buchon (8), Joseph Müller (9), Νιζολ, Δραγοῦμη (10), Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ (11), Zachariä von

(4) «Πανδώρα». Τόμ. Γ' (1855—1856) σελ. 626 κ. ἐ.

(5) «Πανδώρα». Τόμ. Ζ' (1856—1857) σελ. 46.

(6) Ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 261 κ. ἐ.

(7) Κριτικὴ ἔκδοσις αὐτοῦ μετὰ διαφορῶν τοιογραφικῶν σημειωμάτων παρασκευάζεται ὑπ' ἐμοῦ.

(8) *Recherches historiques sur la principauté Française de Morée et ses hautes baronnies*. Τόμ. I Ἐν Παρισίοις 1845, σελ. LXXXI κ. ἐ.

(9) *Byzantinische Analecten* (Ἐκ τοῦ Wiener Sitzb. d. phil. Cl. Τόμ. VIII, φ. II). Ἐν Βιέννῃ 1852, σελ. 14 κ. ἐ.

(10) «Πανδώρα». Τόμ. Δ' (1853—54) σ. 338 κ. ἐ.

(11) Σύνταγμα τῶν θεῶν καὶ ἁγίων κατόνων. Τόμ. Ε'. Ἐν Ἀθήναις 1855, σελ. 353 κ. ἐ.

Lingenthal ⁽¹⁾, Κ. Παπαμιχαλοπούλου ⁽²⁾, Miklosich-Müller ⁽³⁾ καὶ ὑπ' ἀνωνόμων ⁽⁴⁾. Πρώσθες δὲ ὅτι παλαιὸν ἀντίγραφον αὐτοῦ εὑρίχται ἐν κώδικι Π — C — 36, φ. 62^a κ. ἐ., τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Νεαπόλεως ⁽⁵⁾.

Μεταξὺ δὲ τοῦ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ χρυσοβούλλου καὶ τοῦ ἐκ Κυνθίρων ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐναποκειμένον ἐπισήμον ἀντιγράφων αὐτοῦ ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι μὲν τινες διαφοραὶ ἐπουσιώδεις, ἀλλ' ἡ κυριώτερα εἶναι ὅτι ἐν τῷ ἀντιγράφῳ ἑλλείπει ἡ διεξοδικὴ ἐκείνη περιγραφή τῶν ὁρίων τῆς ἐπαρχίας Μομεμβασίας ⁽⁶⁾. Ἡ παράλειψις αὕτη δὲν δύναται ἄλλως νὰ ἐξηγηθῇ ἢ ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας χρυσοβούλλου ἐγράφη ἔπος ἀποσταλῆ εἰς Κύνθηρα ἵνα οἱ ἐκάστοτε ἐπίσκοποι αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὸ βασιλικὸν τοῦτο διάταγμα ἀναγνωρίζωσι προϋστάμενον αὐτῶν μητροπολίτην καὶ ἔξαρχον τὸν Μομεμβασίας ⁽⁷⁾ Ἀφοῦ δὲ τοιοῦτον σκοπὸν εἶχε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπίσημον ἀντίγραφον τοῦ χρυσοβούλλου δὲν ὑπῆρχε λόγος νάναγραφῶσιν ἐν αὐτῷ τὰ ὅρια τῆς ἐπαρχίας Μομεμβασίας τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἐν τῷ περιοδικῷ τύπῳ τῆς ἀγριωτάτης μητροπόλεως Μομεμβασίας, ὃν τὸ ἀρχέ-

⁽¹⁾ *Jus graeco-romanum. Pars III. Novellae constitutiones.* Ἐν Λεαρία 1857, σελ. 608 κ. ἐ.

⁽²⁾ Πολιορκία καὶ ἄλλοις τῆς Μομεμβασίας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῷ 1821. Ἐν Ἀθήναις 1874, σελ. 5 κ. ἐ.

⁽³⁾ *Acta et Diplomata.* Τόμ. V, σελ. 155 κ. ἐ.

⁽⁴⁾ Ἐν εἰληταρίῳ ἄνευ τόπου καὶ χρόνου.

⁽⁵⁾ *S a l v. G y r i l l i : Codices graeci mss. regiae bibliothecae Borbonicae.* Τόμ. II. Ἐν Νεαπόλει 1832, σελ. 29 κ. ἐ. — Πρβλ. [*P a u l M a r c*] : *Plan* κτλ. σελ. 115.

⁽⁶⁾ ἹΠερ τῶν ὁρίων τούτων ἰδὲ *S. P. L a m b r o s* ἐν τῇ *Byzantinische Zeitschrift.* Τόμ. II (1893) σελ. 74 κ. ἐ. — Πρβλ. Σπ. II. *Α ἀ μ π ρ ο ν :* *Μικτὰὶ σελίδες.* Ἐν Ἀθήναις 1905, σελ. 417 κ. ἐ.

⁽⁷⁾ Πρβλ. [*I. Ρωμανὸς*] ἐν τῇ «Πανδώρα». Τόμ. Ζ' (1851—57) σ. 46.

γραφον χρυσόβουλλον διαγράφει, δὲν περιλαμβάνεται, ὡς ὀρθῶς ἀναφέρει τοῦτο (¹), ἡ ἐπισκοπὴ Κυθήρων. Πιθανώτατα δὲ τοῦ ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ χρυσοβούλλον ἐπίσημα ἀντίγραφα, οἷον τὸ εἰς Κύθηρα ἀποσταλὲν καὶ μέχρι τοῦδε διασωθὲν, νάπεσταίλησαν καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐπισκοπὰς, Ἐλους, Μαΐνης, Ῥέοντος, Ζεμενοῦ, Κορώνης, Μεθώνης καὶ Ἀνδρούσης, ἃς ὁ Ἀνδρόνικος Β' ὁ Παλαιολόγος ὤρισεν ὑπὸ τὴν μητροπόλιν Μονεμβασίας, ἵνα συμφώνως πρὸς τὸ βασιλικὸν διάταγμα οἱ ἑκάστοτε ἐπίσκοποι αὐτῶν ἀναγνωρίζωσιν ἐκκλησιαστικὸν προῖσιάμενον καὶ ἔξαρχον τὸν μητροπολίτην Μονεμβασίας.

Ὁ λόγιος Κυθήριος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ περὶ τῆς παιρίδος αὐτοῦ γράφας Νικόλαος Στάης ἀναφέρει (²) ὅτι μετὰ τὴν καταστολὴν τῆς ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας ὑποκινηθείσης ἐπαναστάσεως, τῷ 1769, ὁ μητροπολίτης Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας Ἀνθιμος ἀποδρᾶς ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ κατέφυγεν εἰς Κύθηρα συναποκομίζων μεταξὺ ἄλλων γραμμάτων τῆς οἰκείας μητροπόλεως καὶ τὸ χρυσόβουλλον τοῦ Ἀνδρονίκου Β' τοῦ Παλαιολόγου, ὅπερ κατὰ τὸ 1775 ἀναχωρήσας διὰ Ῥωσίαν (³) ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν ἐπίσκοπον Κυθήρων, ἔκτοτε δὲ παρέμεινεν εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀρχεῖον τῆς νήσου. Ἄλλ' ἡ εἶδησις αὕτη δὲν φαίνεται καθ' ὅλα ἀκριβής. Ἐν Κυθήροις ἀνέκαθεν ὑπῆρχε τὸ ἥδη εἰς τὴν Χρι-

(¹) «... Οὗτος ἐστίν, ὡς εἴρηται, ὁ τῆς ἐπαρχίας περιοδικὸς τύπος, ὡς ἐν συνόψει, τῆς ἀγιοτάτης μητροπόλεως Μονεμβασίας ἀνευ τῶν δύο ἐπισκοπῶν τῆς Κυθουρίας καὶ τῆς Ζεμενᾶς...»

(²) Nicolò Stai: *Raccolta d' antiche autorità e di monumenti storici riguardanti l' isola di Citera oggidì Cerigo.* Ἐν Πάτρῃ 1847, σ. 49.

(³) Ἀθανασίου Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου: ... Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν... ἐκδίδοντος Ἀρχιμ. Γεοργανοῦ Ἀφθονίδου. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1870, σ. 547.—Πρβλ. Π. Χιώτιη: Ἱστορικὰ Ἀπομνημονεῖματα. Τόμ. Γ', σ. 482—Πρβλ. Π. Κοριτσιάννη: Οἱ Ἕλληνες κατὰ τὸν πρῶτον καὶ Αἰκατερίνης Β' Ῥωσοτουρκικὸν πόλεμον (1768—1784). Ἐν Ἀθήραις 1903, σ. 407 κ. ἑ.

σιανικήν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρείαν περιελθὼν ἐπίσημον τοῦ χρυσοβούλλου ἀντίγραφον, τὸ δὲ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ἐναποκείμενον ἀρχέγραφον χρυσοβούλλον καὶ ἂν μετηνέχθη—δπερ ἀβέβαιοι—εἰς Κύνθηρα ὑπὸ τοῦ προμνημονευθέντος μητροπολίτου Ἀντίμου ἐπεστράφη καὶ αὐθις εἰς τὴν μητρόπολιν Μονεμβασίας, ὅθεν ἐλμενίσθη ἔνθα νῦν ἀπόκειται (*). Λέγομεν δὲ ὅτι ἐπεστράφη καὶ αὐθις, διότι βεβαιοῦται (**) ὅτι ἐν Μονεμβασίᾳ τῷ 1828 ἐπεδείχθη τὸ ἀρχέγραφον χρυσοβούλλον «φυλασσόμενον ὡς ἱερὸν κειμήλιον» εἰς τὸν κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννην Καποδίστριαν (°).

(*) Ἐξ ἐοφαλμένων πληροφοριῶν ἀναφέρει ὁ κ. Κ. Παπαμιχαλόπουλος, ἔθ' ἀνωτέρω σελ. 5, ὅτι μετηνέχθη εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ἐκ Κυνήρων.

(**) [Ν. Δραγοῦμη] : Ἀποσπάσματα ὑπομνημάτων ἀνεκδότων. Ἐν τῇ «Πανδώρα» Τόμ. Δ'. (1853 — 53) σ. 190 — Ν. Δραγοῦμη : Ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις. Ἐν Ἀθήναις 1874, σ. 98.

(°) Περὶ τοῦ ἀρχεγράφου χρυσοβούλλου γίνεται λόγος κατὰ τὰ τέλη τοῦ 12' αἰῶνος ἐν ἐπιστολαῖς τοῦ Μονεμβασιᾶ Γρηγορίου καὶ τοῦ Ἑλους Νικολάου Βαβατενοῦς. — Πρβλ. Νίκου Ἀ. Βέη : Ἐκφρασις κώδικος τῆς μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας [Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ σ' τόμου τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος]. Ἐν Ἀθήναις 1903, σελ. 189 κ. ε.

Ε Π Ι Μ Ε Τ Ρ Ο Æ

Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ παρελείφθη τὰ σημειωθῆ δι προκειμένου περὶ τῶν μελογράφων τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀναγράφονται πλὴν ἔξαιρέτικῶν τινῶν περιστάσεων—καθ' οὓς τύπους φέρονται ἐν τοῖς κώδιξι.

Ἐπ' ἀριθ. 5 λειτουργικὸς κώδιξ εἶναι ἄξιος ἰδιαίτερας μελέτης καθ' ὅσον περιέχει γραφάς τινὰς τοῦ κεκλιμένου ἀξιοσημειώτους, περὶ ὧν ἄλλοτε.

Ἐ κώδιξ 19 ἐν τῷ γενικῷ εἰρετηρίῳ τοῦ Μουσείου φέρει ἀριθμὸν 912.

Ἐ κώδιξ 53 προέρχεται ἐκ δωρεᾶς τῆς οἰκογενείας Διονυσίου Π. Νοταρᾶ.

Ἐν προσεχεῖ Δελτίῳ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας θὰ δημοσιεῖθῃ ἡ συνέχεια τοῦ παρόντος καταλόγου περιλαμβάνουσα τὴν ἀναγραφὴν κωδίκων τινῶν περιελθόντων εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὰ ἔτη 1904 κ. ἔ.—Ἐπίσης ἐν προσεχεῖ Δελτίῳ θὰ δημοσιεῖθῶσιν οἱ πίνακες τῶν συγγραφέων καὶ συγγραφεῶν, βιβλιογράφων, κτητόρων, σταχωτῶν κλ. κλ τοῦ παρόντος καταλόγου καὶ τῆς συνέχειας αὐτοῦ.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ
